

Κεφάλαιο 4

Επιστημονικό έργο και κοινωνική δράση

Ως ερευνητής και πανεπιστημιακός δάσκαλος έχω πραγματοποιήσει ερευνητικό, εκπαιδευτικό και διοικητικό έργο. Στο διοικητικό μου έργο έχω αναφερθεί κατά την περιγραφή της σταδιοδρομίας μου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Αστεροσκοπείο Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών (ΙΤΣΑΚ). Για το λόγο αυτό, εδώ παρουσιάζεται, πολύ συνοπτικά, η επιστημονική μου συμβολή, δηλαδή το ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο μου. Στη συνέχεια δίνονται στοιχεία για την κοινωνική μου δράση που αφορά στην εφαρμογή των γεωφυσικών μου γνώσεων στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και στα ενδιαφέροντά μου για τη λύση άλλων προβλημάτων της κοινωνίας. Αναφέρονται τέλος οι σημαντικότερες τιμητικές διακρίσεις που μου έχουν γίνει από εθνικούς και διεθνείς φορείς σε αναγνώριση της επιστημονικής και κοινωνικής μου προσφοράς καθώς και ορισμένα ευτράπελα γεγονότα που συνέβησαν κατά την επαγγελματική μου σταδιοδρομία.

Ερευνητικό έργο

Ως ερευνητικό έργο θεωρώ το επιστημονικά έγκυρο έργο, δηλαδή αυτό που δημοσιεύθηκε σε διεθνή περιοδικά ή πρακτικά διεθνών συνεδρίων μετά από κρίση από ειδικούς στο γνωστικό αντικείμενο της αντίστοιχης δημοσιευμένης εργασίας. Για την πραγματοποίησή του έργου συγκρότησα ερευνητικές ομάδες, συνέβαλα στην ίδρυση σειсмоγραφικών δικτύων, συγκέντρωσα και επεξεργάστηκα επιστημονικό υλικό, μερίμνησα για τη χρηματοδότηση επιστημονικών προγραμμάτων, παρακολούθησα και διοργάνωσα επιστημονικά συνέδρια και σχεδίασα έρευνα επιστημονικά σημαντική και κοινωνικά χρήσιμη.

Όπως έχω ήδη αναφέρει συγκρότησα τρεις ερευνητικές ομάδες, μία στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Αστεροσκοπείου Αθηνών, τη δεύτερη στο Εργαστήριο Γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και την τρίτη στο Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών. Κατά την επιλογή των μελών κάθε ερευνητικής ομάδας επεδίωξα ώστε, στο μέτρο του δυνατού, κάθε τέτοιος επιστήμονας να είναι όχι μόνο έξυπνος αλλά να έχει και ισχυρή θέληση, αφού είναι γνωστό ότι η παραγωγή επιστημονικής γνώσης απαιτεί ευφυΐα αλλά και επιμονή (persistence), δηλαδή ψυχολογική ικανότητα για την αφιέρωση σημαντικού ποσοστού του χρόνου στην σκέψη για τη λύση επιστημονικών προβλημάτων. Οι περισσότεροι απ' αυτούς τους συνεργάτες μου εξελίχθηκαν σε πανεπιστημιακούς δασκάλους ή έχουν ανάλογες θέσεις σε ερευνητικά κέντρα.

Πρωτοστάτησα στην εγκατάσταση τριών σειсмоγραφικών δικτύων, δηλαδή του πρώτου δικτύου σειсмоγράφων του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Αστεροσκοπείου Αθηνών (το 1964), του πρώτου τηλεμετρικού δικτύου του Εργαστηρίου Γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (το 1981) και του πρώτου δικτύου επιταχυνσιογράφων του Ινστιτούτου Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών (το 1981).

Η συμβολή μου στη συγκέντρωση και επεξεργασία του επιστημονικού υλικού συνίσταται στο σχεδιασμό έργων που πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με άλλους ερευνητές και αφορούν:

- a) στη συλλογή, την επεξεργασία και την ερμηνεία όλου του μακροσεισμικού υλικού που αφορά στους ισχυρούς σεισμούς που έγιναν στον ελλαδικό χώρο και τις γύρω περιοχές από το 550 π.Χ. μέχρι το 2003, στον υπολογισμό των παραμέτρων των σεισμών αυτών και στην εκπόνηση τριών τόμων χαρτών ισοσειστών το 1982, το 1997 και το 2002,

- β) στη συλλογή, την επεξεργασία και την ερμηνεία των σειсмоγραμμάτων όλων των αναγραφέντων σεισμών ($M > 4,9$) του ευρύτερου ελλαδικού χώρου από το χρόνο εγκατάστασης (1911) του πρώτου αξιόπιστου σειсмоγράφου στο χώρο αυτό,
- γ) στην εξαγωγή αξιόπιστων τύπων υπολογισμού του μεγέθους των σεισμών και των παραμέτρων των ρηγμάτων του ελλαδικού χώρου,
- δ) στην εκπόνηση του πιο αξιόπιστου, σύγχρονου και πολυπληθούς καταλόγου σεισμών του ελλαδικού χώρου, με τη χρησιμοποίηση όλου του ιστορικού και ενόργανου υλικού και
- ε) στην ομογενοποίηση καταλόγων σεισμών άλλων περιοχών (Μεσόγειος, Καλιφόρνια, Ιαπωνία, κεντρική Ασία, νότια Αμερική).

Στο Πεκίνο το 1979. Σε Διεθνές Συνέδριο Σεισμολογίας. Οι σύνεδροι στο σπίτι του Λαού στην πλατεία Τιέν Αν Μεν. Στην πρώτη σειρά: έκτος από αριστερά ο Υπουργός Πολιτισμού της Κίνας.

Στις Πλαταιές το 1981. Μέσα στο ρήγμα του καταστρεπτικού σεισμού ($M=6,3$) που έγινε στις 4 Μαρτίου 1981.

Έλαβα μέρος σε μεγάλο αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων. Στα 25 από αυτά ήμουν επιστημονικός υπεύθυνος, από τα οποία τα 10 χρηματοδοτήθηκαν από διεθνείς φορείς (Ευρωπαϊκή Ένωση, UNESCO κ.ά.) και τα υπόλοιπα από εθνικούς φορείς. Η συνολική χρηματοδότηση για τα 25 προγράμματα ανέρχεται στο ποσό του ενός δισεκατομμυρίου δραχμών. Ένα ποσοστό της τάξης του 40% από τη χρηματοδότηση αυτή χρησιμοποιήθηκε για την αγορά εξοπλισμού, 40% για τις άλλες ανάγκες των προγραμμάτων (πειράματα υπαίθρου κ.λπ.) και 20% για μισθούς κυρίως ανέργων επιστημόνων και μεταπτυχιακών φοιτητών. Οι αντίστοιχες 25 τελικές εκθέσεις που συντάχθηκαν, σε εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων, περιέχουν σημαντική πρωτότυπη επιστημονική γνώση της οποίας μόνο ένα μέρος έχει δημοσιευθεί (σε περιοδικά κ.λπ.).

Παρακολούθησα και ανακοίνωσα επιστημονικές εργασίες σε περισσότερα από 30 επιστημονικά συνέδρια που έγιναν: στην Ευρώπη (Ελλάδα, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Μάλτα, Ισλανδία, Τσεχοσλοβακία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία), στις ΗΠΑ (Αγ. Φραγκίσκος, Βοστώνη, Αγ. Λουδοβίκος, Μπόλντερ), στην Ασία (Κίνα, Τουρκία), στην Ωκεανία (Νέα Ζηλανδία), στην Αφρική (Αίγυπτος) και προήδρευσα σε πολλές τέτοιες συνεδριάσεις. Αποτελέσα μέλος οργανωτικών επιτροπών διαφόρων εθνικών και παγκοσμίων συνεδρίων και πρόεδρος οργανωτικών επιτροπών τεσσάρων συνεδρίων, από τα οποία τα δύο ήταν εθνικά, το τρίτο παγκόσμιο και το τέταρτο Ευρωπαϊκό.

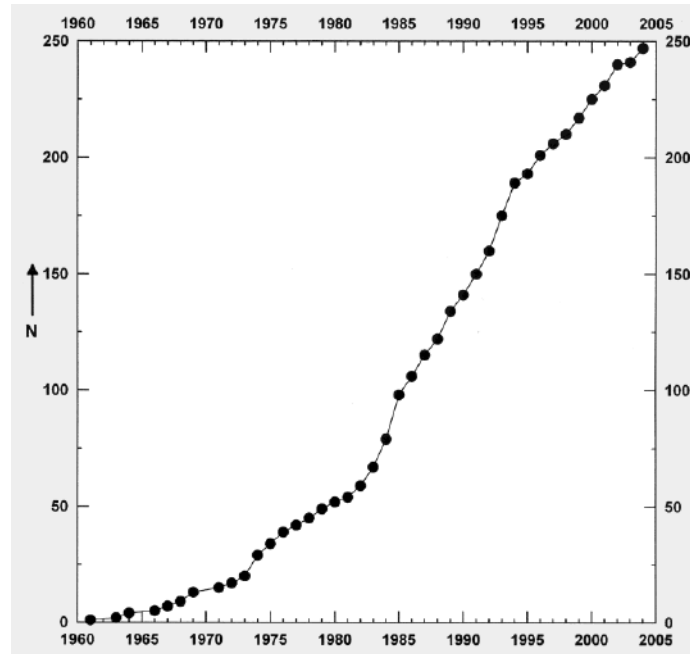

Στην Πράγα το 1985. Σε Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Σεισμολογικής Ένωσης. Διακρίνονται οι Έλληνες σεισμολόγοι: Ε. Παπαδημητρίου, Ν. Παπούλια, Β. Καρακώστας, Γ. Καρακάϊσης, Π. Χατζηδημητρίου, Σ. Τάσσοι και Β. Παπαζάχος.

Ο σχεδιασμός της επιστημονικής έρευνας (επιλογή θεμάτων κ.λπ.) βασίστηκε:

- α) στην επιστημονική σημασία κάθε θέματος, δηλαδή στη σημαντικότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος όσον αφορά στην κατανόηση της δομής και της φυσικής εξέλιξης του εσωτερικού της Γης,
- β) στην αποδοτικότητα του θέματος, δηλαδή στο λόγο ενός μέτρου του επιστημονικού αποτελέσματος προς ένα αντίστοιχο μέτρο της ερευνητικής προσπάθειας και

γ) στην κοινωνική σημασία του αναμενόμενου ερευνητικού αποτελέσματος.

Εικ. 4.4. Αθροιστικός αριθμός ερευνητικών εργασιών μου σε συνάρτηση με το χρόνο.

Η ποιότητα και η ποσότητα του παραγόμενου ερευνητικού έργου εκτιμάται από τον αριθμό των δημοσιεύσεων σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά και από τον αριθμό των κρίσεων (αναφορών) των δημοσιεύσεων αυτών, οι οποίες κρίσεις γίνονται από ειδικούς στο κάθε θέμα επιστήμονες και δημοσιεύονται επίσης σε έγκυρα περιοδικά.

Η εικόνα (4.4) παριστάνει τη χρονική μεταβολή του σωρευτικού (αθροιστικού) αριθμού των δημοσιεύσεών μου μέχρι το 2005 σε έγκυρα διεθνή περιοδικά και συνέδρια σε συνάρτηση με το χρόνο. Σήμερα (2009) ο αριθμός των επιστημονικά έγκυρων δημοσιευμένων εργασιών μου υπερβαίνει τις 300. Οι περισσότερες από τις εργασίες αυτές δημοσιεύθηκαν στα ακόλουθα διεθνή γεωφυσικά περιοδικά:

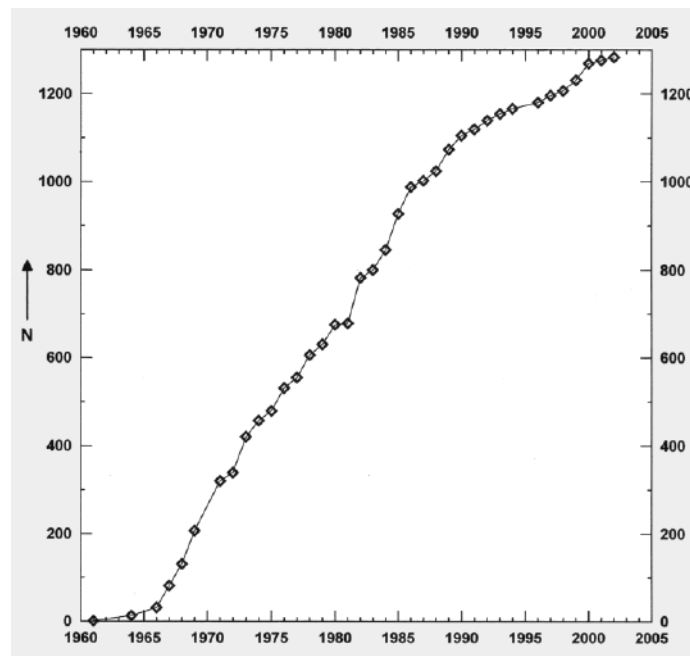
- Pure and Applied Geophysics
- Tectonophysics
- Bulletin of Seismological Society of America
- Annali di Geofisica
- Bolletino di Geofisica Teorica ed Applicata
- Journal of Seismology
- Natural Hazards
- Geophysical Journal of the Royal Astronomical Society
- Nature
- Journal of Geophysical Research
- Geophysical Journal International
- Engineering Geology
- Geological Society of America Bulletin
- Annales Geophysicae
- Earthquake Prediction Research
- Marine Geology
- Journal of Geodynamics

- Earthquake Engineering
- Geophysical Research Letters
- Journal of Asian Earth Sciences

Στο δημοσιευμένο ερευνητικό έργο μου σήμερα (2009) υπάρχουν πάνω από 1.500 αναφορές (κρίσεις) δημοσιευμένες σε έγκυρα περιοδικά από ειδικούς στο κάθε θέμα επιστήμονες. Στην εικόνα (4.5.) παριστάνεται η χρονική μεταβολή του αθροιστικού αριθμού των αναφορών αυτών μέχρι το 2002.

Το επιστημονικό μου έργο πραγματοποιήθηκε σε μεγάλο αριθμό γνωστικών αντικειμένων τα σημαντικότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

Η Ενεργός Τεκτονική, η οποία καλύπτει θέματα που αφορούν στις κινήσεις και τις παραμορφώσεις του φλοιού και του πάνω μανδύα της Γης (δηλαδή της λιθόσφαιρας της Γης) που πραγματοποιούνται σήμερα ή πραγματοποιήθηκαν στο πρόσφατο γεωλογικό παρελθόν.

Εικ. 4.5. Αθροιστικός αριθμός των διεθνών αναφορών στο επιστημονικό μου έργο σε συνάρτηση με το χρόνο.

Η Δομή του Φλοιού και του Πάνω Μανδύα της Γης, που αφορά στην ανάπτυξη και εφαρμογή γεωφυσικών μεθόδων για τον υπολογισμό της ταχύτητας των επιμήκων και εγκάρσιων σεισμικών κυμάτων σε συνάρτηση με το βάθος μέσα στο φλοιό και τον πάνω μανδύα της Γης (δομή ταχύτητας).

Η Πρόγνωση των Σεισμών, που αφορά κυρίως στην ανάπτυξη και την εφαρμογή μεθόδων καθορισμού της εστίας, του μεγέθους και του χρόνου γένεσης (μεσοπρόθεσμα) ισχυρών σεισμών πριν τη γένεσή τους.

Η Σεισμικότητα, που αφορά στον καθορισμό κατανομής της συχνότητας γένεσης σεισμών διαφόρων μεγεθών (σεισμικότητα χρονικώς ανεξάρτητη), καθώς και στην επαγόμενη σεισμικότητα (π.χ. διέγερση σεισμικής δράσης λόγω της φόρτωσης με νερό τεχνητών λιμνών κ.λπ.).

Η Τεχνική Σεισμολογία, που αφορά: στη γεωγραφική κατανομή της έντασης της ισχυρής σεισμικής κίνησης, η οποία προκαλεί βλάβες (σεισμική επικινδυνότητα), στη μελέτη των επιταχυνσιογραμμάτων και των φασμάτων της ισχυρής σεισμικής κίνησης και στη μελέτη των κυμάτων βαρύτητας που προκαλούνται από σεισμούς (τσουνάμι).

Στην Αθήνα το 1989. Σε σεισμολογικό συνέδριο. Πρώτη σειρά από αριστερά: οι καθηγητές Ι. Δρακόπουλος, Β. Παπαζάχος, Ν. Αμβράζης, ο υπουργός Α. Πεπονής και δεξιά στο άκρο ο καθηγητής Α. Γαλανόπουλος.

Στη Σαντορίνη το 1978, σε συνέδριο για το ηφαίστειο. Από αριστερά: Σ. Μελένη, Γ. Δρακόπουλος, Π. Κομνηνάκης, Ρ. Κομνηνάκη, Κ. Παπαζάχου και Β. Παπαζάχος.

Η παραγωγή αυτής της γεωφυσικής γνώσης έγινε και σε συνεργασία με άλλους ερευνητές των οποίων τα ονόματα φαίνονται στις αντίστοιχες δημοσιεύσεις.

Ανάλωσα το σύνολο σχεδόν της επαγγελματικής μου ζωής, που αποτέλεσε το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού βίου μου κατά τον τελευταίο μισό αιώνα, στην προσπάθεια δημιουργίας επιστημονικής γνώσης και επαναδημιουργίας αυτής της γνώσης (εκπαίδευσης). Ως επαγγελματίας ερευνητής προσπάθησα να ακολουθήσω τις κατευθυντήριες γραμμές για την αποτελεσματική παραγωγή επιστημονικής γνώσης, οι οποίες καθιερώθηκαν κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης ιστορίας της επιστήμης και αφορούν, κυρίως: στην επιλογή τού προς έρευνα θέματος, στη συνέχεια της παραγόμενης γνώσης, στην αισθητική των προτεινόμενων ερμηνειών και στη διαίσθηση, δηλαδή τη διάκριση των θεμελιωδών προβλημάτων του θέματος. Τις αρχές αυτές διδάχθηκα κατά

την πανεπιστημιακή εκπαίδευσή μου, τις προσήρμοσα στο γνωστικό μου αντικείμενο (Γεωφυσική) και τις δίδαξα στο Πανεπιστήμιο (στο μάθημα της Φιλοσοφίας της Επιστήμης).

Με συνειδητή σκέψη πραγματοποιούσα την επιλογή των ερευνητικών θεμάτων, ώστε αυτά να είναι επιστημονικά σημαντικά, αποδοτικά και κοινωνικά χρήσιμα. Έτσι, επέλεξα την έρευνα στη μεσοπρόθεσμη πρόγνωση των σεισμών που πληροί και τους τρεις αυτούς όρους και όχι τη βραχυπρόθεσμη πρόγνωση που δεν είναι ακόμα αποδοτική. Η έρευνά μου αποτελεί συνέχεια (διερεύνηση, εξειδίκευση κ.λπ.) προηγούμενων έγκυρων επιστημονικών αποτελεσμάτων πάνω σε υπαρκτά (επιστημονικά ή πρακτικά) προβλήματα (π.χ. επαλήθευση των αρχών της θεωρίας των λιθοσφαιρικών πλακών με στοιχεία ενεργού τεκτονικής του Αιγαίου). Η φυσική μου συμπάθεια προς την απλότητα και τη συμμετρία συνέβαλλε στην πρόταση επιστημονικών μοντέλων αποδεκτής αισθητικής, δηλαδή απέριπτων (μινιμαλιστικών) που απαντούν με συμμετρικό τρόπο στα ερωτήματα (π.χ. τα δύο μοντέλα μεσοπρόθεσμης πρόγνωσης που πρότεινε η ερευνητική μας ομάδα). Η έντονη επιθυμία μου για τη λύση ενός επιστημονικού προβλήματος είχε ως συνέπεια την εξάσκηση πνευματικής πίεσης για τη δημιουργία ασυνείδητης επιστημονικής σκέψης που οδηγούσε σε επιστημονική διαίσθηση, δηλαδή στη δυνατότητα σαφούς διάκρισης του προβλήματος και εισχώρησης στη βαθύτερη δομή του. Σ' αυτή τη διαίσθησή μου συνέβαλε αποτελεσματικά το απόθεμα των γεωφυσικών μου ιδεών που δημιουργήθηκε κατά τη μακρόχρονη ερευνητική και εκπαιδευτική μου ενασχόληση.

Εκπαιδευτικό έργο

Είναι γνωστό ότι για δημιουργική πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι απαραίτητη η παραγωγή επιστημονικής γνώσης από το διδάσκοντα, γιατί έτσι μπορεί να επικοινωνεί με την αντίστοιχη επιστημονική κοινότητα (μέσω νέων βιβλίων, διεθνών περιοδικών, συνεδρίων κ.λπ.), ώστε να έχει ολοκληρωμένη σύγχρονη γνώση των επιστημονικών εξελίξεων στο διδασκόμενο αντικείμενο, αλλά και να μπορεί να καθοδηγήσει τους σπουδαστές στην παραγωγή σχετικής επιστημονικής γνώσης (διδακτορικές διατριβές κ.λπ.). Αυτός είναι ένας από τους βασικούς λόγους που διατήρησα αμείωτη την ερευνητική μου προσπάθεια κατά τη διάρκεια όλης της πανεπιστημιακής μου θητείας.

Προσπάθησα επίσης κατά τη διδασκαλία των μαθημάτων να αναφέρομαι και στην επιστημονική και κοινωνική σημασία του διδασκόμενου αντικειμένου, ώστε να διευρύνεται η σκέψη των σπουδαστών και να διεγείρεται ο προβληματισμός τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον εισηγήθηκα το μάθημα «Φιλοσοφία της Επιστήμης» το οποίο δίδαξα επί δεκαπέντε έτη και έγραψα σχετικό βιβλίο.

Στο Στρασβούργο το 1991. Το Προεδρείο σε Πανευρωπαϊκό Συνέδριο για την Πρόγνωση των Σεισμών. Από αριστερά: ο Γερμανός καθηγητής H. Berkhemer, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γιάννης Δρακόπουλος, ο Ιάπωνας καθηγητής H. Mogi, ο Β. Παπαζάχος και ο καθηγητής του Μετσόβιου Πολυτεχνείου Γιάννης Κατσιακαδέλης.

Το κύριο εκπαιδευτικό μου έργο συνίσταται στην άσκηση φοιτητών σε εργαστηριακές ασκήσεις, φροντιστηριακές ασκήσεις και ασκήσεις υπαίθρου, στη διδασκαλία μαθημάτων προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου, στην καθοδήγηση διπλωματικών εργασιών, στην καθοδήγηση διδακτορικών διατριβών και στη συγγραφή βιβλίων και διδακτικών σημειώσεων. Έτσι:

- α) Αναδιάρθρωσα τις εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις του Εργαστηρίου Σεισμολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, συνέγραψα (σε συνεργασία) σχετικό εγχειρίδιο και άσκησα τους φοιτητές του Τμήματος Γεωλογίας αυτού του Πανεπιστημίου σε θέματα Σεισμολογίας και Γεωφυσικής, κατά την περίοδο 1955-1961.
Συγκρότησα τις πρώτες εργαστηριακές και φροντιστηριακές ασκήσεις, καθώς και τις ασκήσεις υπαίθρου του Εργαστηρίου Γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και άσκησα τους φοιτητές των Τμημάτων Γεωλογίας, Φυσικής και Μαθηματικών σε θέματα Σεισμολογίας και Γεωφυσικής, κατά τα πρώτα ακαδημαϊκά έτη (1978-1981) της θητείας μου στο Α.Π.Θ.
- β) Συγκρότησα την ύλη 11 προπτυχιακών μαθημάτων του Τμήματος Γεωλογίας του Α.Π.Θ. [1. Φιλοσοφία της Επιστήμης, 2. Εισαγωγή στη Σεισμολογία, 3. Εισαγωγή στη Φυσική του Εσωτερικού της Γης, 4. Φυσική της Λιθόσφαιρας, 5. Εφαρμοσμένη Γεωφυσική I (Σεισμικές Μέθοδοι), 6. Θεωρία Μηχανικών Ταλαντώσεων και Ελαστικών Κυμάτων, 7. Εφαρμοσμένη Γεωφυσική II (Βαρυτικές και Μαγνητικές Μέθοδοι), 8. Εφαρμοσμένη Σεισμολογία, 9. Εφαρμοσμένη Γεωφυσική III (Ηλεκτρικές, Ηλεκτρομαγνητικές, Ραδιομετρικές Μέθοδοι), 10. Γεωφυσικές Ασκήσεις Υπαίθρου, 11. Γεωφυσικά Θέματα]. Συγκρότησα επίσης την ύλη ενός προπτυχιακού μαθήματος του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. (Γεωφυσική και Σεισμολογία) και ενός προπτυχιακού μαθήματος του Τμήματος Μαθηματικών του Α.Π.Θ. (Σεισμολογία). Δίδαξα αρχικά όλα σχεδόν αυτά τα μαθήματα και τα δύο απ' αυτά (Φιλοσοφία της Επιστήμης, Γεωφυσικά Θέματα) εξακολουθούσα να τα διδάσκω ως το 1998.
- γ) Εισηγήθηκα το πρώτο πενταετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (1995-2000) του Τομέα Γεωφυσικής του Α.Π.Θ. και συγκρότησα (σε συνεργασία) την ύλη δύο μαθημάτων του προγράμματος αυτού (Προχωρημένη Φυσική του Εσωτερικού της Γης, Προχωρημένη Εφαρμοσμένη Γεωφυσική), τα οποία και δίδαξα.

- δ) Δίδαξα μαθήματα Φυσικής επιπέδου μέσης εκπαίδευσης (σε κεντρικά φροντιστήρια της Αθήνας) κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1967-1968, 1968-1969.
- ε) Εκπονήθηκαν υπό την καθοδήγησή μου 16 διδακτορικές διατριβές [Γερ. Παπαδόπουλος (1982), Κ. Θανάσσοιυλας (1983), Γ. Καρακαϊσης (1984), Α. Κυρατζή (1984), Δ. Παναγιωτόπουλος, (1984), Ε. Παπαδημητρίου (1984), Χ. Παπαϊωάννου (1984), Σ. Τάσσοσ (1984), Φ. Βοϊδομάτης (1984), Α. Ρόκκα (1985), Ε. Σκορδύλης (1985), Θ. Τσάπανοσ (1985), Γρ. Τσόκασ (1985), Β. Καρακώστας (1988), Ν. Θεοδουλίδησ (1991), Β. Μάργαρησ (1994)]. Συνέβαλα (άτυπα) στην καθοδήγηση άλλων έξι διδακτορικών διατριβών [Ν. Δελήμπασησ (1968), Ι. Δρακόπουλοσ (1968), Π. Κομνηνάκησ (1975), Δ. Κοντοπούλου (1981), Κ. Παπαζάχοσ (1994), Γ. Βαργεμέζησ (1997)].
- στ) Εκπονήθηκαν υπό την καθοδήγησή μου 32 διπλωματικές εργασιές τελειοφύτων των Τμημάτων Γεωλογίασ, Φυσικήσ και Μαθηματικών του Α.Π.Θ. σε διάφορα θέματα Σεισμολογίασ, Φυσικήσ του Εσωτερικού τησ Γησ και Εφαρμοσμένησ Γεωφυσικήσ.
- η) Έγραφα 8 διδακτικά βιβλία, ένα βιβλίο στην Αγγλική γλώσσα και 8 εγχειρίδια (σε συνεργασία) διδακτικών σημειώσεων. Τα διδακτικά βιβλία και οι σημειώσεις χρησιμοποιήθηκαν ή χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία μαθημάτων κατά κύριο λόγο στο Πανεπισητήμιο Θεσσαλονίκησ. Δύο από τα βιβλία αυτά διδάσκονται και στο Πανεπισητήμιο Αθηνών (αριθμ. 6, 7) και δύο στο Πανεπισητήμιο Πατρών (αριθμ. 3, 7).

Διδακτικά Βιβλία Πανεπισητημακόυ Επιπέδου

- Β.Κ. Παπαζάχοσ. Στοιχεία Αριθμητικήσ Αναλύσεωσ. Αθήνα, 148 σελ., 1966.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ. Θεωρία Μηχανικών Ταλαντώσεων και Ελαστικών Κυμάτων. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 137 σελ., 1985.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ. Εισαγωγή στην Εφαρμοσμένη Γεωφυσική. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 322 σελ., 1986.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ. Στοιχεία Φιλοσοφίασ τησ Επιστήμησ. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 108 σελ., 1987.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ και Κ.Β. Παπαζάχου. Οι Σεισμοί τησ Ελλάδασ. «Εκδόσεισ Ζήτη», 317 σελ., 2002.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ, Γ.Φ. Καρακαϊσησ και Π.Μ. Χατζηδημητρίου. Εισαγωγή στη Σεισμολογία. «Εκδόσεισ Ζήτη», 517 σελ., 2005.
- Κ.Β. Παπαζάχοσ και Β.Κ. Παπαζάχοσ. Εισαγωγή στη Γεωφυσική. «Εκδόσεισ Ζήτη», 581 σελ., 2008.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ και Ι.Κ. Δρακόπουλοσ. Σεισμοί και Μέτρα Προστασίασ. Εκδόσεισ Ζήτη», 109 σελ., 1992.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ και Β.Κ. Παπαζάχοσ. The Earthquakes of Greece. “Ziti Editions”, Thessaloniki, 304 pages, 1997.

Διδακτικέσ Σημειώσεισ Πανεπισητημακόυ Επιπέδου

- Β.Κ. Παπαζάχοσ και Π.Ε. Κομνηνάκησ. Εργασητηριακέσ Ασκήσεισ Σεισμολογίασ. Αθήνα, 78 σελ., 1965.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ, Β. Καρακώστας, Α. Κυρατζή, Δ. Παναγιωτόπουλοσ, Ε. Παπαδημητρίου, Κ. Πεφτιτελέησ, Α. Ρόκκα και Θ. Τσάπανοσ. Εργασητηριακέσ Ασκήσεισ Εφαρμοσμένησ Γεωφυσικήσ. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 38 σελ., 1985.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ, Γ. Καρακαϊσησ, Γ. Λεβεντάκησ, Χ. Παπαϊωάννου, Κ. Πεφτιτελέησ, Ε. Σκορδύλησ και Π. Χατζηδημητρίου. Εργασητηριακέσ Ασκήσεισ Σεισμολογίασ. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 52 σελ., 1986.
- Γ.Ν. Τσόκασ και Β.Κ. Παπαζάχοσ. Γεωφυσικήσ Διασκοπήσεισ στην Υδρογεωλογία. «Εκδόσεισ Αριση. Πανεπ. Θεσσαλονίκησ», 51 σελ., 1990.
- Β.Κ. Παπαζάχοσ, Ε. Παπαδημητρίου, Γ. Καρακαϊσησ, Κ. Παπαζάχοσ και Π. Χατζηδημητρίου. Φροντιστηριακέσ Ασκήσεισ Εφαρμοσμένησ Γεωφυσικήσ. Θεσσαλονίκη, 63 σελ., 1992.

Β.Κ. Παπαζάχος, Γ. Καρακαϊσης, Ν. Θεοδουλίδης, Β. Λεκίδης, Β. Μάργαρης, Ε. Παπαδημητρίου, Χ. Παπαϊωάννου, Θ. Τσάπανος και Π. Χατζηδημητρίου. Φροντιστηριακές Ασκήσεις Σεισμολογίας. Θεσσαλονίκη, 217 σελ., 1993.

Β.Κ. Παπαζάχος, Α. Κυρατζή, Δ. Παναγιωτόπουλος και Κ. Παπαζάχος. Φροντιστηριακές Ασκήσεις Γεωφυσικής. Θεσσαλονίκη, 83 σελ., 1993.

Β.Κ. Παπαζάχος, Α. Κυρατζή, Β. Καρακώστας, Δ. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παπαζάχος και Ε.Σκορδύλης. Φροντιστηριακές Ασκήσεις Μηχανικών Ταλαντώσεων και Ελαστικών Κυμάτων. Θεσσαλονίκη, 107 σελ., 1993.

Έγραφα επίσης τέσσερα βιβλία Φυσικής για τη μέση εκπαίδευση καθώς και τρία άρθρα, τα δύο από τα οποία αφορούν στη μέση εκπαίδευση και το ένα την κατώτατη εκπαίδευση, μετά από ανάθεση που μου έγινε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Έτσι, τα εγχειρίδια που δημοσίευσα και αφορούν στη μέση και κατώτατη εκπαίδευση είναι τα ακόλουθα:

Β.Κ. Παπαζάχος. Ηλεκτρισμός, Μαγνητισμός, Ατομική και Πυρηνική Φυσική. Αθήνα, 276 σελ., 1971.

Β.Κ. Παπαζάχος. Ασκήσεις και Προβλήματα Φυσικής. Μηχανική Στερεών, Υγρών, Αερίων. Τόμος Πρώτος, Αθήνα, 216 σελ., 1971.

Β.Κ. Παπαζάχος. Ασκήσεις και Προβλήματα Φυσικής. Ηλεκτρισμός, Μαγνητισμός, Ατομική και Πυρηνική Φυσική. Τόμος Δεύτερος. Αθήνα, 203 σελ., 1971.

Β.Κ. Παπαζάχος. Ασκήσεις και Προβλήματα Φυσικής. Ταλαντώσεις, Κύματα, Ακουστική, Θερμότητα και Οπτική. Τόμος Τρίτος. Αθήνα, 160 σελ., 1971.

Β.Κ. Παπαζάχος. Η Γένεση των Σεισμών της Ελλάδας. «Πολυθεματικό Βιβλίο Γυμνασίου για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων. Δημοσίευση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων», σελ. 79-83, 2001.

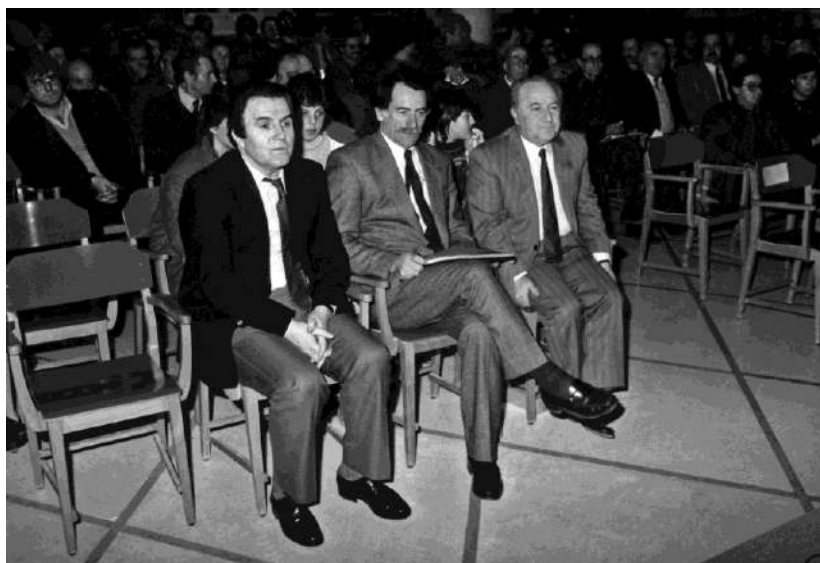
Β.Κ. Παπαζάχος. Η Γένεση των Σεισμών της Ελλάδας. Πολυθεματικό βιβλίο Γυμνασίου για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων (Βιβλίο για τον Καθηγητή). Δημοσίευση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων», σελ. 31-33, 2001.

Β.Κ. Παπαζάχος. Σεισμοί και Μέτρα Προστασίας. «Πολυθεματικό Βιβλίο Δημοτικού Σχολείου για την Ευέλικτη Ζώνη. Δημοσίευση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων», σελ. 148-156, 2001.

Αντισεισμική προστασία

Συνέβαλα στον αντισεισμικό σχεδιασμό μεγάλων τεχνικών έργων με την εκπόνηση ειδικών μελετών και στη διαμόρφωση της αντισεισμικής πολιτικής με εκθέσεις προς την Ελληνική Πολιτεία, καθώς και με άρθρα και συνεντεύξεις στα μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, περιοδικά κ.λπ.). Επισκέφθηκα σεισμόπληκτες περιοχές, πραγματοποίησα ομιλίες στο πλαίσιο σεμιναρίων για τους μηχανικούς, τα οποία οργάνωσε το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας σ' όλα τα παραρτήματά του, καθώς και ενημερωτικές διαλέξεις και τηλεοπτικές εκπομπές για τους πολίτες.

Για τη συμβολή μου αυτή ο προϊστάμενος της μονάδας κεντρικής Μακεδονίας του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών Δρ. Ν. Αβραμίδης σε επιστολή του που έστειλε στις 14 Ιανουαρίου 2000 στον Πρύτανη του Α.Π.Θ. γράφει: «Ο κ. Παπαζάχος κατάφερε με μοναδικό τρόπο να θέσει την επιστημονική γνώση στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου».

Στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς το 1994. Σε ημερίδα για την αντισεισμική προστασία. Με τον καθηγητή Γιάννη Δρακόπουλο (αριστερά) και τον Υπουργό Αντώνη Τρίτη (στο μέσον).

Επίσης, ο Διευθυντής του Τομέα Γεωφυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητής Ν. Δελήμπασης σε επιστολή που έστειλε στον Πρύτανη του Α.Π.Θ. στις 21 Ιανουαρίου 2000 γράφει: «Στην ελληνική κοινωνία το όνομα Παπαζάχος αποτελεί τη φερέγγυα και ήρεμη φωνή στις κρίσιμες στιγμές των σεισμικών εξάρσεων, όπως κατά την πρόσφατη της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, αλλά και σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις».

Συγκρότησα επιστημονική ομάδα από επιστήμονες του Ινστιτούτου Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών και του Εργαστηρίου Γεωφυσικής του Α.Π.Θ. η οποία, μαζί με ομάδα που συγκροτήθηκε από σεισμολογικά κέντρα της Αθήνας, εκπονήσαμε χάρτη σεισμικής επικινδυνότητας της Ελλάδας και φάσματα σχεδιασμού που χρησιμοποιήθηκαν στο Νέο Αντισεισμικό Κανονισμό, ο οποίος ψηφίστηκε το 1992 και άρχισε να εφαρμόζεται από το 1995. Η ομάδα αυτή πραγματοποίησε επίσης υπό την καθοδήγησή μου μελέτες για τον αντισεισμικό σχεδιασμό διάφορων μεγάλων τεχνικών έργων της χώρας, όπως είναι: το εθνικό στάδιο, ο υδροηλεκτρικός σταθμός Νέστου, τα μεγάλα φράγματα Ιλαρίωνα Κοζάνης και Γρατινής Κομοτηνής, ο θερμοηλεκτρικός σταθμός Φλώρινας, οι νοσοκομειακές μονάδες Σερρών και Πιερίας καθώς και μικροζωνικές μελέτες (Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου Κρήτης κ.λπ.).

Επισκέφθηκα τις σεισμόπληκτες περιοχές όπου έγιναν ισχυροί σεισμοί μετά το 1955 και προκάλεσαν σεισμικές καταστροφές στην Ελλάδα. Μου δόθηκε έτσι η ευκαιρία αφενός μεν να μελετήσω τις επιφανειακές εκδηλώσεις του φαινομένου (επιφανειακές εκδηλώσεις του σεισμογόνου ρήγματος, ρευστοποιήσεις του εδάφους κ.λπ.) και αφετέρου να σχηματίσω άμεση γνώμη για τις επιπτώσεις των σεισμών στο δομημένο περιβάλλον (καταστροφές τεχνικών έργων κ.λπ.). Παρόμοιες επισκέψεις πραγματοποίησα και σε σεισμόπληκτες περιοχές άλλων χωρών (Κύπρος 1996, Καλιφόρνια 1989 κ.λπ.).

Πραγματοποίησα ομιλίες σε σεμινάρια για την εκπαίδευση επιστημόνων (μηχανικών, γεωλόγων κ.λπ.) σε επιστημονικά και τεχνικά θέματα αντισεισμικής προστασίας που οργάνωσαν αρμόδιοι φορείς (Τεχνικό Επιμελητήριο κ.λπ.), καθώς και στο πλαίσιο διαλέξεων για την ενημέρωση των πολιτών σε θέματα των σεισμών και αντισεισμικής προστασίας. Μεταξύ αυτών είναι οι ακόλουθες ομιλίες:

1. «Σεισμολογία και διεθνές γεωφυσικό έτος» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 18 Μαρτίου 1959 από την Εταιρεία φίλων του Λαού.
2. «Η νέα παγκόσμια τεκτονική και η μετάθεση των ηπείρων» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 3 Μαΐου 1973 από τον Επιστημονικό Όμιλο Ερευνών του Διαστήματος.

3. «Σεισμική δράση και δομή της Σελήνης» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 30 Μαΐου 1974 από την Ελληνική Αστρονομική Ένωση.
4. «Στοιχειώδη μέτρα προστασίας από το σεισμό» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 19 Ιουνίου 1979 από την Ένωση Φυσικών Ελλάδας.
5. «Σεισμολογία και αντισεισμικές κατασκευές» που διοργανώθηκε στο ΤΕΕ Δυτικής Κρήτης τον Ιανουάριο του 1981 από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
6. «Σεισμικά φαινόμενα στην Ελλάδα» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 19 Μαρτίου 1981 από το Ροταριανό Όμιλο.
7. «Σεισμοί και τα προβλήματα που δημιουργούν» που διοργανώθηκε στη Θήβα στις 3-4 Απριλίου 1981 από το Σύλλογο Πολιτικών Μηχανικών Θεσσαλονίκης.
8. «Longterm earthquake prediction in the Aegean area» που διοργανώθηκε στην Uppsala της Σουηδίας στις 12 Μαΐου 1981 από το Πανεπιστήμιο της Uppsala.
9. «Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στην Καρδίτσα στις 31 Μαΐου 1981 από τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη Καρδίτσας.
10. «Βασικές σεισμολογικές έννοιες και μέτρα προστασίας από τους σεισμούς» που διοργανώθηκε στα Τρίκαλα στις 4 Οκτωβρίου 1981 από το Φιλολογικό Ιστορικό Λογοτεχνικό Σύνδεσμο Τρικάλων.
11. «Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στο Κιλκίς στις 9 Νοεμβρίου 1981 από το Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κιλκίς.
12. «Γενικές σεισμολογικές έννοιες και μέτρα προστασίας από τους σεισμούς» που διοργανώθηκε στη Λάρισα στις 7 Φεβρουαρίου 1982 από το Σύλλογο Φίλων της Αστρονομίας Λάρισας.
13. «Πώς θα μάθουμε να ζούμε με τους σεισμούς», Τηλεοπτική εκπομπή που διοργανώθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 1982 από την Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ).
14. «Οι σεισμοί» που διοργανώθηκε στην Αρναία Χαλκιδικής στις 31 Οκτωβρίου 1983 από το Δήμο Αρναίας.
15. «Σεισμός, έδαφος, κατασκευές» που διοργανώθηκε στο Αγρίνιο στις 16 Απριλίου 1984 από το Σύλλογο Μηχανικών Νομού Αιτωλοακαρνανίας.
16. «Αίτια και τρόποι γένεσης των σεισμών» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 4 Μαΐου 1984 από το Σύλλογο Φυσιγνωστών Βόρειας Ελλάδας.
17. «Στοιχεία Σεισμολογίας και Φυσικής του Εσωτερικού της Γης» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 29 Νοεμβρίου 1984 από το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.
18. «Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 7 Δεκεμβρίου 1984 από τον Ερυθρό Σταυρό.
19. «Βασικές σεισμολογικές έννοιες και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Δράμα στις 14 Απριλίου 1986 από τον Δήμο Δράμας.
20. «Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 20 Νοεμβρίου 1986 από το Τεχνικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.
21. «Εμπειρίες από τον πρόσφατο σεισμός της Καλαμάτας» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 14 Ιανουαρίου 1987 από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
22. «Σεισμοί – πρόληψη - αντιμετώπιση» που διοργανώθηκε στην Κεφαλονιά στις 15 Ιανουαρίου 1989 από τη Νομαρχία Κεφαλονιάς και τον ΟΑΣΠ.
23. «Σεισμοί και αντισεισμική προστασία» που διοργανώθηκε στα Χανιά Κρήτης στις 3 Μαρτίου 1989 από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
24. «Πρόγνωση σεισμών και αντισεισμική πολιτική» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 12 Φεβρουαρίου 1990 από το Τμήμα Φυσικής του ΑΠΘ.
25. «Πρόγνωση σεισμών και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 30 Οκτωβρίου 1991 από το Σύλλογο Φυσιγνωστών Βόρειας Ελλάδας.
26. «Ιστορία της σεισμολογικής έρευνας στην Ελλάδα και τα βασικά αποτελέσματα» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 28 Νοεμβρίου 1991 από το Τμήμα Φυσικής του ΑΠΘ και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας.

- 27.«Ιστορία της σεισμολογικής έρευνας στον ελλαδικό χώρο και τα βασικά αποτελέσματα» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 17 Ιανουαρίου 1992 από το Τμήμα Χημικών Μηχανικών του ΑΠΘ.
- 28.«Σεισμοί και πολιτισμός: Το ελληνικό παράδειγμα» που διοργανώθηκε στην πόλη Schwetzingen της Γερμανίας στις 25 Νοεμβρίου 1994 από την Γερμανοελληνική Εταιρία Επιστημών.
- 29.«Η πρόγνωση των σεισμών» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 11 Απριλίου 1995 από το Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο.
- 30.«Η σεισμικότητα της Ανατολικής Χαλκιδικής και η συμβολή των ενθυμήσεων του Αγίου Όρους στη μελέτη της» που διοργανώθηκε στην Ιερισσό στις 18 – 20 Αυγούστου 1995 από τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο «Αριστοτέλης».
- 31.«Σεισμοί και πολιτισμός» που διοργανώθηκε στη Μύρινα της Λήμνου στις 3-5 Σεπτεμβρίου 1995 από το Δήμο Μύρινας.
- 32.«Προστασία από σεισμό» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 8 Οκτωβρίου 1995 από τη Σοροπτιμιστική Ένωση Ελλάδας.
- 33.«Αρχές αντισεισμικής πολιτικής και προϋποθέσεις εφαρμογής τους στην Ελλάδα» που διοργανώθηκε στη Λάρισα στις 7 Νοεμβρίου 1995 από τη Νομαρχία Λάρισας και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
- 34.«Αντισεισμική πολιτική και μέτρα αντισεισμικής προστασίας» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 7 Φεβρουαρίου 1996 από το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο και τον Σύλλογο Ελλήνων Γεωλόγων.
- 35.«Πρόγνωση των σεισμών» που διοργανώθηκε στην Κατερίνη στις 11 Μαρτίου 1996 από το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κατερίνης.
- 36.«Σεισμικότητα του χώρου του Αιγαίου» που διοργανώθηκε στη Μυτιλήνη και στο Σίγρι Λέσβου στις 26-27 Απριλίου 1996.
- 37.«Η σεισμολογική έρευνα στην Ελλάδα, ιστορική εξέλιξη και πρακτικές εφαρμογές» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 15 Μαΐου 1996 από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ.
- 38.«Σεισμοί, πρόληψη, συνέπειες» που διοργανώθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 29 Μαΐου 1996 από το Σύνδεσμο Γυναικών Σωματείων Ηρακλείου.
- 39.«Ο σεισμός της Θεσσαλονίκης της 20.6.1978 και οι κοινωνικές και επιστημονικές επιπτώσεις του» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 19 Ιουνίου 1996 από το Σύλλογο Φθιωτών Επιστημόνων Μακεδονίας-Θράκης.
- 40.«Σεισμοί και μέτρα προστασίας με έμφαση στη σεισμικότητα της Σάμου» που διοργανώθηκε στους Μυτιληνιούς Σάμου στις 3 Αυγούστου 1996 από τη Νομαρχία Σάμου και την Κοινότητα Μυτιληνίων.
- 41.«Ο Όλυμπος στους αιώνες» που διοργανώθηκε στην Ελασσόνα στις 6-7-8 Σεπτεμβρίου 1996 από τον Πολιτιστικό Οργανισμό Δήμου Ελασσόνας.
- 42.«Σεισμός Αιγιαλείας – Φωκίδας 1995» που διοργανώθηκε στο Αίγιο στις 22 – 23 Νοεμβρίου 1996 από τη Νομαρχία Αχαΐας και τον ΟΑΣΠ.
- 43.«Σεισμολογία και πολιτισμός» που διοργανώθηκε στην Καλαμπάκα στις 2 Μαρτίου 1997 από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Καλαμπάκας.
- 44.«Σεισμοί και πολιτισμός» που διοργανώθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 7 Απριλίου 1997 από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.
- 45.«Το σεισμικό φαινόμενο της Νισύρου στο παρόν και στο μέλλον», που διοργανώθηκε στη Νίσυρο την 1 Νοεμβρίου 1997 από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.
- 46.«Η σεισμικότητα της Θεσσαλίας» που διοργανώθηκε στα Φάρσαλα στις 20-21 Ιουνίου 1998 από το Δήμο Φαρσάλων.
- 47.«Η εξέλιξη της σεισμολογικής γνώσης» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 8-11 Δεκεμβρίου 1998 από το Τμήμα Γεωλογίας του ΑΠΘ.

- 48.«Αντιμετώπιση των συνεπειών από τους σεισμούς στο δομημένο περιβάλλον» που διοργανώθηκε στη Λευκωσία στις 27-28 Φεβρουαρίου 1999 από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης και το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου.
- 49.«Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Νιγρίτα στις 31 Μαρτίου 1999 από το Σύλλογο Επιστημόνων Επαρχίας Βισαλτίας.
- 50.«Σεισμοί και αντισεισμική προστασία» που διοργανώθηκε στην Καρδίτσα στις 8 Μαΐου 1999 από το 3ο Ενιαίο Λύκειο Καρδίτσας.
- 51.«Σεισμικότητα της Βορειοανατολικής Μεσογείου» που διοργανώθηκε στη Ρόδο στις 10 Ιουλίου 1999.
- 52.«Ένεργος τεκτονική της ανατολικής Μεσογείου και εγκατάσταση πυρηνικών αντιδραστήρων» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 1-3 Οκτωβρίου 1999 από την Πανελλήνια Ιατρική Εταιρία Προστασίας του Περιβάλλοντος.
- 53.«Πρόγνωση σεισμών» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 22 Νοεμβρίου 1999 από το Δήμο Θεσσαλονίκης.
- 54.«Πρόγνωση σεισμών» που διοργανώθηκε στο Κιλκίς στις 26 Νοεμβρίου 1999 από το Δικηγορικό Σύλλογο Κιλκίς.
- 55.«Σεισμοί και προληπτικά μέτρα» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 3-4 Δεκεμβρίου 1999 από το Τμήμα Νοσηλευτικής ΤΕΙΘ και το ΕΚΑΒ.
- 56.«Οι σεισμοί και η πρόληψη» που διοργάνωσε στη Λεμεσό στις 10 Δεκεμβρίου 1999 η Οργάνωση Νέων Επιστημόνων Κύπρου.
- 57.«Πρόβλεψη και αντιμετώπιση των σεισμών» που διοργανώθηκε στην Καλαμάτα στις 17 Δεκεμβρίου 1999 από τη Νομαρχία Μεσσηνίας και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
- 58.«Οι συνέπειες του σεισμού της 7 Σεπτεμβρίου 1999» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 16 Φεβρουαρίου 2000 από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας.
- 59.«Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Λευκάδα στις 18 Φεβρουαρίου 2000 από την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Λευκάδας.
- 60.«Πρόγνωση και πρόβλεψη σεισμών» που διοργανώθηκε στο Καστρί στις 15 Μαρτίου 2000 από το Δήμο Νέας Ερυθραίας.
- 61.«Μέτρα σεισμικής προστασίας και πρόγνωση σεισμών» που διοργανώθηκε στο Πλωμάρι στις 26 Μαρτίου 2000 από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πλωμαρίου, το Δήμο Πλωμαρίου και το ΙΓΜΕ.
- 62.«Εμπειρίες και διδάγματα από τη διαχείριση σεισμικών καταστροφών στην Ελλάδα» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 21 Ιουνίου 2000 από τον ΟΑΣΠ.
- 63.«Ο σεισμός στις Αχαρνές, επιπτώσεις και προοπτικές» που διοργανώθηκε στις Αχαρνές (Μενίδι) στις 6, 7, 8 Οκτωβρίου 2000 από το Δήμο Αχαρνών.
- 64.«Ο σεισμός της 7 Σεπτεμβρίου 1999 – ένας χρόνος μετά» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 10-11 Οκτωβρίου 2000 από τον ΟΑΣΠ.
- 65.«Σεισμός – προστασία – κρίσιμες επεμβάσεις» που διοργανώθηκε στη Μυτιλήνη στις 19-20 Οκτωβρίου 2000 από τη Νομαρχία Λέσβου.
- 66.«Σεισμός και αντισεισμική προστασία» που διοργανώθηκε στις Σοφάδες στις 24 Νοεμβρίου 2000 από το Δήμο Σοφάδων.
- 67.«Πρόγνωση σεισμών και αντισεισμική προστασία» που διοργανώθηκε στον Πολύγυρο Χαλκιδικής στις 5 Απριλίου 2001 από την ΚΕΔΚΕ Χαλκιδικής.
- 68.«Η συμβολή του Αριστοτέλη στη σεισμολογική έρευνα και οι σύγχρονες δυνατότητες πρόγνωσης των σεισμών» που διοργανώθηκε στην Ιερισσό στις 19, 20, 21 Οκτωβρίου 2001 από την Ιστορική και Λαογραφική Εταιρία Χαλκιδικής.
- 69.«Θεωρία του χάους και πρόγνωση των σεισμών» που διοργανώθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στις 30 Μαΐου 2002 από τον Τομέα Γεωφυσικής του ΑΠΘ.
- 70.«Η πρόγνωση των σεισμών και η αντισεισμική προστασία της Θεσσαλονίκης» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 12 Ιουνίου 2002 από το Δήμο Θεσσαλονίκης.
- 71.«Σεισμοί, επιστημονική έρευνα, η πρόβλεψη, το μέλλον» που διοργανώθηκε στα Χανιά στις 28-29 Ιουνίου 2002 από τη Νομαρχία Χανίων.

- 72.«Τι πρέπει να γνωρίζουμε για τους σεισμούς» που διοργανώθηκε στην Καστοριά στις 20 Οκτωβρίου 2002 από το Δήμο Καστοριάς.
- 73.«Η πρόγνωση των σεισμών και οι κοινωνικές επιπτώσεις τους» που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 9 Μαΐου 2003 από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής και την Ελληνική Εταιρία Έρευνας Συμπεριφοράς.
- 74.«Η σεισμικότητα του Μαλιακού κόλπου» που διοργανώθηκε στο Βόλο στις 4 Μαρτίου 2005 από τη Νομαρχία Μαγνησίας, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
- 75.«Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 27 Φεβρουαρίου 2006 από το Σύλλογο Αποφοίτων Φιλοσοφικής Σχολής ΑΠΘ.
- 76.«Σεισμοί και μέτρα προστασίας» που διοργανώθηκε στην Κατερίνη στις 20 Μαρτίου 2006 από το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κατερίνης.
- 77.«Οι σεισμοί στον Ελλαδικό χώρο» που διοργανώθηκε στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης στις 20 Ιουνίου 2006 από το Δήμο Καλαμαριάς και το Σύλλογο Καυκάσιων Καλαμαριάς.
- 78.«Η σεισμικότητα του κυπριακού χώρου» που διοργανώθηκε στη Λευκωσία στις 3 Φεβρουαρίου 2007 από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης Κύπρου και από το ΑΠΘ.
- 79.«Σεισμοί και προστασία, γνώση και πρόληψη» που διοργανώθηκε στη Μυτιλήνη και στο Πλωμάρι στις 14-15 Απριλίου 2008 από τη Νομαρχία Λέσβου, τον ΟΑΣΠ και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πλωμαρίου.
- 80.«Οι μετακινήσεις του φλοιού του πλανήτη Γη» που διοργανώθηκε στην Κοζάνη στις 10 Οκτωβρίου 2008 από το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το Σύλλογο των Ελλήνων Γεωλόγων, το Σύλλογο του Επιστημονικού Προσωπικού του ΙΓΜΕ και από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.
- 81.«Η πρόγνωση των σεισμών» που διοργανώθηκε στο Άστρος Κυνουρίας στις 8 Νοεμβρίου 2008 από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, το Πανεπιστήμιο Αθηνών και την Αναπτυξιακή Εταιρία Πάρνωνα.

Δημοσίευσα σειρά άρθρων, συνεντεύξεων και εκθέσεων μου προς την ελληνική πολιτεία και έτσι συνέβαλα στη διαμόρφωση της αντισεισμικής πολιτικής. Τα σημαντικότερα από τα κείμενα αυτά είναι τα ακόλουθα:

1. «Τεχνητές λίμνες και σεισμοί» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Νέα Πολιτεία» στις 30 Μαρτίου 1969.
2. «Πρόγνωση των σεισμών, ένα πάντα επίκαιρο θέμα» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Επιθεώρηση Φυσικής», Τεύχος 1 και 2, Απρίλιος 1979.
3. «Αλλαγή του αντισεισμικού κανονισμού», συνέντευξη (στον Ν. Δημαρά) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Μακεδονία» στις 20 Μαρτίου 1981.
4. «Πώς θα ζούμε με τους σεισμούς», συνέντευξη (στο Βίκτορα Νέτα) που μεταδόθηκε από την ΕΡΤ στις 19 Φεβρουαρίου 1982.
5. «Σεισμοί και δυνατότητες αντισεισμικής άμυνας» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Ορίζοντες» τον Ιανουάριο 1986.
6. «Σεισμικότητα του ελληνικού χώρου» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Φυσιολατρικός Κόσμος», τεύχος 132/9 τον Οκτώβριο – Νοέμβριο – Δεκέμβριο 1989.
7. «Ανάγκη αντισεισμικής πολιτικής» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 15 Μαρτίου 1990.
8. «Πρόγνωση σεισμών και αντισεισμική πολιτική» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Καταναλωτής», τεύχος 46, Οκτώβριος – Νοέμβριος 1991.
9. «Μέτρα αντισεισμικού σχεδιασμού» που υποβλήθηκε στον Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ Αχιλλέα Καραμανλή στις 20 Δεκεμβρίου 1991.
10. «Εξι προτάσεις για μια νέα αντισεισμική πολιτική που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 30 Ιανουαρίου 1992.

11. «Αντισεισμική πολιτική και μέτρα προστασίας» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Γεωλογικά» στις 14 Φεβρουαρίου 1992.
12. «Αντισεισμική πολιτική και μέτρα προστασίας» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Γεωενημέρωση», Τεύχος 39, Φεβρουάριος 1992.
13. «Να θωρακισθούν αντισεισμικά τα σπίτια» συνέντευξη (στο Σταύρο Τζίμα) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 6 Οκτωβρίου 1993.
14. «Σεισμοί» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «904», Τεύχος 11, 1993.
15. «Τα αντισεισμικά μέτρα ετοιμότητας», συνέντευξη (στη Μιμή Τουφεξή) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Έθνος» στις 25.5.1994.
16. «Αντισεισμική πολιτική στην Ελλάδα», εξασέλιδη έκθεση που υποβλήθηκε στον Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ Ι.Τσακλίδη στις 25 Ιανουαρίου 1995.
17. «Οι σεισμοί μάς διδάσκουν» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 4 Φεβρουαρίου 1995.
18. «Οι σεισμοί, μέγα εθνικό θέμα», συνέντευξη (στον Τραϊνό Χατζηδημητρίου) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 24 Απριλίου 1995.
19. «Η πρόγνωση των σεισμών» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Τα Δημοτικά της Μενεμένης» το 1996.
20. «Αντισεισμική πολιτική της χώρας μας», δεκασέλιδη έκθεση που υποβλήθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ, στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και στον ΟΑΣΠ στις 6 Νοεμβρίου 1997.
21. «Προβλήματα αντισεισμικής πολιτικής» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Δελτίο Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών Ελλάδος», Τεύχος 252, Μάιος 1998.
22. «Πώς προβλέπονται οι σεισμοί» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Μετρό», τεύχος 49, Νοέμβριος 1999.
23. «Οι σεισμοί της Θεσσαλονίκης 1978 και της Αθήνας 1999, δύο συνηθισμένα φυσικά φαινόμενα με μεγάλες κοινωνικές επιπτώσεις» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Πανεπιστημιούπολη» το Δεκέμβριο του 1999.
24. «Τι μου είπε ο φίλος μου ο Εγκέλαδος», συνέντευξη (στο Σάκη Αποστολάκη) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 26 Ιανουαρίου 2000.
25. «Κοντά στη μεσοπρόθεσμη πρόγνωση των σεισμών» συνέντευξη (στο Σταύρο Τζίμα) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 7 Μαρτίου 2000.
26. «Νέα μέθοδος-ελπίδα για τον πόλεμο κατά των σεισμών» συνέντευξη (στη Μαρία Ριτζαλέου) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Έθνος» στις 29 Μαΐου 2000.
27. «Η πρόγνωση δεν θα αργήσει», συνέντευξη (στο Γιώργο Χάτσιο) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 16 Ιανουαρίου 2001.
28. «Η γνώση διώχνει τον φόβο», συνέντευξη (στην Ελένη Κυπραίου) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Αδέσμευτος Τύπος» στις 28 Ιανουαρίου 2001.
29. «Πού δε θα γίνουν σεισμοί», συνέντευξη (στο Δημήτρη Μιλτιάδη) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Espresso» στις 29 Απριλίου 2001.
30. «Η τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών και η σχέση της με τη σεισμική δράση της περιοχής» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Τα Μυστικά του Σύμπαντος», Τεύχος 1, Μάιος 2001.
31. «Τα 159 ρήγματα για πιθανούς σεισμούς», συνέντευξη στο Σταύρο Τζίμα που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 25 Νοεμβρίου 2001.
32. «Αντισεισμική προστασία», που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 26 Ιανουαρίου 2002.
33. «160 ρήγματα για πιθανούς σεισμούς», συνέντευξη (στο Γιώργο Σαρρή) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Η Χώρα» στις 22 Μαρτίου 2002.
34. «Η προγνωσιολογία και οι κοινωνικές επιπτώσεις της» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 11 Απριλίου 2002.
35. «Ανάγκη η ενεργητική πρόληψη», συνέντευξη (στη Μαρούλα Πλήκα) που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Μακεδονία» στις 10 Νοεμβρίου 2002.

- 36.«Η αντισεισμική ενημέρωση και ο επιστημονικός λαϊκισμός» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 7 Δεκεμβρίου 2002.
- 37.«Η σεισμικότητα και η αντισεισμική προστασία της Θεσσαλίας» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Καρδίτσα», Τεύχος 7, άνοιξη 2003.
- 38.«Η πρόγνωση των σεισμών», συνέντευξη (στο Σταύρο Θεοδωράκη) που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ΒΗΜΑgazino» στις 31 Αυγούστου 2003.
- 39.«Εντατικότερη προσπάθεια για την αντισεισμική προστασία της Θεσσαλονίκης» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 23 Σεπτεμβρίου 2003.
- 40.«Οχυρώστε τα κτίρια», συνέντευξη (στην Ευτυχία Βατάχη) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Αγγελιοφόρος» στις 17 Φεβρουαρίου 2008.
- 41.«Μεσοπρόθεσμη πρόγνωση των πρόσφατων σεισμών» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» στις 30 Ιουνίου 2008.

Στην Αθήνα το 1999. Προσκεκλημένος ομιλητής σε σεμινάριο για την Πυρηνική Απειλή.

Υπάρχει σημαντική δυσκολία για την κατανόηση από τους πολίτες της έγκυρης σεισμολογικής γνώσης και ιδιαίτερα της πρόσφατης γνώσης που αφορά στην πρόγνωση των σεισμών. Αυτό οφείλεται σε διάφορες αιτίες τις οποίες συνοψίζω αμέσως παρακάτω:

Κάθε φορά μετά από ένα μεγάλο σεισμό τα μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση) ενδιαφέρονται να ανακοινώσουν σχετικές πληροφορίες και ιδιαίτερα για την πρόγνωση της χωροχρονικής εξέλιξης της σεισμικής δράσης. Αυτό στη χώρα μας γίνεται συχνά λόγω της υψηλής σεισμικότητας του ελλαδικού χώρου. Τα μέσα ενημέρωσης ενδιαφέρονται βέβαια για τα πραγματικά γεγονότα, όπως αυτά εκτιμώνται επιστημονικώς, αλλά οι ανακοινώσεις τους (γραπτές, ακουστικές, οπτικοακουστικές) επηρεάζονται έντονα από παράγοντες εντυπωσιασμού, γιατί τέτοιοι παράγοντες συμβάλλουν στην αύξηση της κυκλοφορίας, της ακροαματικότητας και της τηλεθέασης. Επηρεάζονται επίσης από πολιτικούς παράγοντες, αφού οι εξουσίες έχουν συνήθως την τάση υποβάθμισης των φυσικών κινδύνων.

Ενας πρόσθετος λόγος διαστροφής αυτών των γεγονότων στη χώρα μας είναι ότι, ενώ έγκυρη επιστημονική γνώση μπορεί να έχουν για το θέμα αυτό μόνο οι ασχολούμενοι ερευνητικά με την πρόγνωση των σεισμών επιστήμονες, αμέσως μετά από κάθε ισχυρό σεισμό εμφανίζονται στην τηλεόραση επιστήμονες με ειδικότητες περιθωριακές σ' αυτό το γνωστικό αντικείμενο και διατυπώνουν λανθασμένες αλλά «εντυπωσιακές» απόψεις. Αυτό βέβαια οφείλεται σε σαφή

ιδιοτέλεια τόσο αυτών των «επιστημόνων» γιατί «προβάλλονται» κοινωνικά, όσο και των τηλεοπτικών σταθμών γιατί αυξάνουν την τηλεθέαση, αλλά ταυτόχρονα αποπροσανατολίζουν τον ελληνικό λαό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση ερευνητικής ομάδας, η οποία με τη συμβολή ορισμένων ΜΜΕ δημιούργησε επί δύο δεκαετίες την ψευδή εντύπωση στον ελληνικό λαό ότι οι σεισμοί προβλέπονται βραχυπρόθεσμα.

Στη Θεσσαλονίκη το 1997. Στο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Σεισμολογίας και Φυσικής του Εσωτερικού της Γης, με το βουλευτή Θεσσαλονίκης Γιάννη Μαγκριώτη και τους δημοσιογράφους Παύλο Νεράτζη (αριστερά) και Παντελή Σαββίδη (δεξιά).

Έχοντας εργασθεί αρχικά σε θέματα που άμεσα συνδέονται με την πρόγνωση των σεισμών και ασχολούμενη η ερευνητική μας ομάδα επίμονα κατά την τελευταία εικοσαετία με αυτό το θέμα καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι ισχυροί σεισμοί προβλέπονται μεσοπρόθεσμα.

Καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας μου στο Αστεροσκοπείο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κατέβαλα συστηματική προσπάθεια ορθής ενημέρωσης των Ελλήνων για τη χωροχρονική εξέλιξη της σεισμικής δράσης με πλήθος άρθρων μου στην ημερήσιο τύπο, με συνεντεύξεις μου στις εφημερίδες, στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση. Παρότι τα μέσα ενημέρωσης θεωρούσαν γενικά τις δηλώσεις μου επιστημονικά έγκυρες και με χαρακτήριζαν ως τον «κορυφαίο Έλληνα σεισμολόγο», υπήρξαν κρίσιμες περιόδους πλήρους αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης από τη συμμαχία «εξουσία-φιλοκυβερνητικά κανάλια τηλεόρασης-διορισμένα από την εξουσία μέλη σχετικών επιτροπών». Ως παράδειγμα αναφέρω τα γεγονότα που ακολούθησαν μετά τη γένεση του μεγάλου σεισμού των Κυθίων στις 8 Ιανουαρίου 2006, του οποίου η πρόγνωση ήταν η μοναδική μέχρι τότε επιστημονικά έγκυρη και επιτυχής μεσοπρόθεσμη πρόγνωση σεισμού στην Ελλάδα τουλάχιστον. Η ομάδα μας ανακοίνωσε την επιτυχία της μεσοπρόθεσμης πρόγνωσης αναφέροντας τη δημοσίευση στο μεγάλο περιοδικό και τη γραπτή έκθεση προς τον ΟΑΣΠ. Αντί συγχαρητηρίων, δέχθηκα μια άνευ προηγουμένου επίθεση από μέλη και των τριών ομάδων της συμμαχίας. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ανέφερε ότι ο κ. Παπαζάχος δήλωνε πάντοτε ότι οι σεισμοί δεν προβλέπονται και ότι αυτός ρώτησε τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ ο οποίος του είπε ότι δεν έλαβε τέτοια έκθεση πριν από το σεισμό. Προφανώς και τα δύο επιχειρήματα του κυβερνητικού εκπροσώπου ήταν ανακριβή, αφού εγώ δηλώνω επί σειρά ετών ότι οι σεισμοί προβλέπονται μεσοπρόθεσμα αλλά όχι βραχυπρόθεσμα και την έκθεση την έστειλα στο αρμόδιο φορέα, δηλαδή στον ΟΑΣΠ, και όχι στον Υπουργό. Τη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου ακολούθησε τηλεοπτική εκπομπή γνωστού δημοσιογράφου ο οποίος κινήθηκε στην ίδια αποπροσανατολιστική γραμμή. Σχετικές δηλώσεις έκαναν και ο πρόεδρος της διορισμένης αρμόδιας επιτροπής, ο οποίος δήλωσε ότι δεν «ασχοληθήκαμε με το θέμα» παρότι, όπως προκύπτει

από τα πρακτικά της επιτροπής, αυτή επελήφθη του θέματος κατά τη συνεδρία της λίγες εβδομάδες πριν τη γένεση του σεισμού και εξετάστηκε η έκθεσή μου κατά τη συνεδρίαση αυτή.

Όμως υπήρξαν δημοσιογράφοι και επιστήμονες που αντελήφθησαν τα πραγματικά γεγονότα και έκαναν σχετικές δηλώσεις. Ως παράδειγμα αναφέρω τη σχετική γραπτή δήλωση στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ στις 11.1.2006 του καθηγητή της Σεισμικής Μηχανικής στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο Γιάννη Πρωτονοτάριου: «Με αφορμή γνωστοποίηση από τον εγκυρότερο σεισμολόγο της χώρας, τον καθηγητή Β. Παπαζάχο, ότι η επιστημονική του ομάδα, συνεχίζοντας τη σημαντική ερευνητική της δραστηριότητα, είχε προβλέψει σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο το σεισμό (μαζί με 4 άλλες σχετικές πρόσφατες περιπτώσεις) και το είχε γνωστοποιήσει στον ΟΑΣΠ, αρχίζουν τα τηλεοπτικά νταβαντούρια: Μπορεί να γίνει πρόβλεψη ή όχι; Και αν ναι, τι χρησιμότητα έχει; Εκνευριστική η επιμονή των δημοσιογράφων, χαρακτηριστική η αμηχανία πολλών επιστημόνων που συχνάζουν στα τηλεοπτικά παράθυρα. Κι όλα αυτά ενώ το θέμα είναι απλό: Σήμερα είναι δυνατή η μεσοπρόθεσμη πρόβλεψη με αρκετή ακόμη αβεβαιότητα (σ' αυτό όλοι οι επιστήμονες συμφωνούν). Η χρησιμότητα τέτοιων μελετών έγκειται προφανώς στο ότι ένα καλά οργανωμένο κράτος μπορεί να τις αξιοποιήσει για να ιεραρχήσει το πρόγραμμά του για την ενίσχυση σημαντικών κτιρίων, όπως σχολεία, νοσοκομεία, θέατρα κ.λπ. Ο κ. Ρουσόπουλος, όμως, σπεύδει να ειρωνευθεί το διάσημο καθηγητή, σημειώνοντας ότι παλαιότερα απαξίωνε τις προβλέψεις. Μα τότε επρόκειτο για προβλέψεις βραχείας πρόγνωσης (τύπου BAN) που αποδείχθηκε ότι δεν είχαν κανένα μέλλον και εγκαταλείφθηκαν από την επιστημονική κοινότητα».

Ενεργός Έλληνας πολίτης

Παράλληλα με την επιστημονική μου δράση ανέπτυξα και ευρύτερη δραστηριότητα ως Έλληνας πολίτης. Η δραστηριότητα αυτή αφορά στη δημοσίευση άρθρων που καλύπτουν ευρύτερα θέματα παιδείας, τη συνδικαλιστική μου δράση και την ανάμιξή μου στα πολιτικά δρώμενα. Αναφέρομαι εδώ και στους παράγοντες που διαμόρφωσαν τις σημερινές μου πολιτικές πεποιθήσεις.

Ασχολήθηκα συστηματικά με προβλήματα φιλοσοφίας της επιστήμης, αφού δίδαξα (1983-1998) σχετικό μάθημα στο πανεπιστήμιο και έγραψα σχετικό εγχειρίδιο. Η ενασχόλησή μου αυτή, σε συνδυασμό με την πολυετή ερευνητική, εκπαιδευτική και διοικητική εμπειρία μου συνέβαλαν στο να διαμορφώσω συγκεκριμένες αντιλήψεις σχετικά με τα προβλήματα που αφορούν στην έρευνα και την ανωτάτη παιδεία στη χώρα μας. Τις αντιλήψεις μου αυτές τις έχω εκφράσει με τη δημοσίευση διαφόρων άρθρων όπως είναι τα ακόλουθα:

Στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου το 1994. Προσκεκλημένος του Κωστή Μο-σ-κόφ, μορφωτικού ακολούθου της ελληνικής πρεσβείας στο Κάιρο. Στο γραφείο του μεγάλου Έλληνα ποιητή Κ. Καβάφη, με την Κατερίνα (δεξιά) και την καθηγήτρια Α. Κυρατζή.

1. «Μεταπτυχιακές σπουδές, δύο ή τρεις κύκλοι ανωτάτων σπουδών;» που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΒΗΜΑ στις 6 Ιανουαρίου 1990.
2. «Αριστερά, η μόνη με πρότερο έντιμο βίο» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Πρώτη» στις 5 Μαρτίου 1990.
3. «Η εκλογή καθηγητών, οι ατέλειες της νομοθεσίας δημιουργούν ορισμένα αρνητικά φαινόμενα κατά την εκλογή πανεπιστημιακών δασκάλων» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 15 Ιανουαρίου 1994.
4. «Προβλήματα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης», που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», στις 13 Μαρτίου 1994.
5. «Η επιστημονική έρευνα στα ελληνικά πανεπιστήμια, πρόοδοι και αδιέξοδα» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 17 Απριλίου 1994.
6. «Οι όψεις της επιστήμης» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Παιδεία εν Πράξει» το Μάιο του 1994.
7. «Η εξέλιξη της επιστημονικής έρευνας στο Τμήμα Γεωλογίας του Α.Π.Θ. κατά την τελευταία εικοσαετία», που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Γεωτεχνική Ενημέρωση» Τεύχος 67, Δεκέμβριος 1994.
8. «Κίνδυνοι στην Παιδεία» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα», 24 Ιανουαρίου 1995.
9. «Η σχέση μου με την τηλεόραση», συνέντευξη (στην Έλενα Τραγούση) που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «7 Μέρες TV» το 2000.
10. «Ο διακεκριμένος σεισμολόγος Παναγιώτης Ε. Κομνηνάκης», επικήδειος που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Ηχώ της Αγίας Παρασκευής Λέσβου», τεύχος 125, Οκτώβριος-Νοέμβριος, Δεκέμβριος 2001.
11. «Ξεχασμένα Παραδοσιακά Επαγγέλματα στη Νάξο, του Γιάννη Βερόνη», άρθρο μου για το βιβλίο του Γιάννη Βερόνη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ο Δαμαριώνας», Ιούλιος-Αύγουστος, 2002.
12. «Οι αρετές των νέων επιστημόνων», ομιλία στην Πανελλήνια Συνδιάσκεψη Νέων Σαρακατσαναίων» που διοργανώθηκε στη Λαμία στις 14 Δεκεμβρίου 2002.
13. «Η ζωή μου στη Θεσσαλονίκη», συνέντευξη (στη Λιάνα Τσώνου) που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα», στις 7-8 Ιουνίου 2003.

Πιστεύω στη συμβολή του συνδικαλισμού στη δίκαιη κατανομή του πλούτου και γι' αυτό συμμετείχα στις δραστηριότητες συνδικαλιστικών οργάνων στις υπηρεσίες που υπηρέτησα και στις επιστημονικές οργανώσεις των οποίων ήμουν μέλος. Έτσι, υπήρξα αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου των Υπαλλήλων του Αστεροσκοπείου Αθηνών (1964-1967) και μέλος του Δ.Σ. της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού των Πανεπιστημίων. Είμαι επίσης ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου των Απανταχού Σμοκοβιτών και μετέχω ενεργά στις δραστηριότητες του Συλλόγου.

Ασχολήθηκα με την πολιτική και έτσι απέκτησα σχετική εμπειρία που είναι εξαιρετικά χρήσιμη για κάθε επιστήμονα αλλά και για κάθε άνθρωπο. Έτσι, ήμουν υποψήφιος ευρωβουλευτής με το αριστερό κόμμα «Συνασπισμός» (τιμητικά) στις ευρωεκλογές του 1996 και 2000. Ήμουν επίσης υποψήφιος πρύτανης στις εκλογές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1988 (έχασα για 60 ψήφους, σε 3.000 ψηφοφόρους) και υποψήφιος Δήμαρχος το 1998 στο Δήμο Μενελαΐδος όπου ανήκει το Σμόκοβο (έχασα για 40 ψήφους, σε 4.000 ψηφοφόρους).

Συνέχισα να μετέχω στα πολιτικά δρώμενα της χώρας και να εκφράζω τις σχετικές μου απόψεις ποικιλοτρόπως, προφορικά και γραπτά. Ως παράδειγμα παραθέτω αμέσως παρακάτω αντίγραφο

της ομιλίας μου στο χώρο της Θεσσαλονίκης, όπου φονεύτηκε το 1963 από τους ανθρώπους του παρακράτους ο βουλευτής Γρηγόρης Λαμπράκης, την οποία πραγματοποίησα στις 22 Μαΐου 1993 που ήταν η ημέρα κατά την οποία συμπληρώθηκαν 30 έτη από το φόνο, μετά τον ορισμό μου για την ομιλία αυτή από την Επιτροπή Ειρήνης:

«Φίλες και φίλοι της Ειρήνης,

Την πρόσφατη ιστορία της χώρας μας χαρακτηρίζουν οι έντονοι αγώνες του ελληνικού λαού για τη Δημοκρατία, τη Δικαιοσύνη, την Εθνική Ανεξαρτησία και την Ειρήνη. Σ' αυτούς τους αγώνες, πρωτοστάτησαν ηγετικές μορφές μεγάλου ηθικού αναστήματος και υψηλής νοημοσύνης. Εξέχουσα θέση μεταξύ αυτών κατέχει ο ήρωας της ειρήνης Γρηγόρης Λαμπράκης.

Είναι ο Επιστήμονας, ο Βουλευτής, ο Βαλκανιονίκης Αθλητής και πάνω απ' όλα ο Μαραθωνοδρόμος της Ειρήνης, που, πριν από 30 χρόνια, έπεσε, για τα ιδανικά του, σ' αυτό εδώ το σημείο, χτυπημένος από τους ανθρώπους του παρακράτους.

Η αυτοθυσία του Γρηγόρη Λαμπράκη για την Ειρήνη συγκλόνισε το πανελλήνιο, συγκινεί ακόμα βαθύτατα εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες και εμπνέει υψηλά ιδανικά, ιδιαίτερα στους νέους μας. Απόδειξη αυτού αποτελεί η σημερινή μας συγκέντρωση, για να αποτίσουμε τον ελάχιστο φόρο τιμής στη θυσία του και να διατρανώσουμε τη θέλησή μας να αγωνιστούμε για την Ειρήνη και τα άλλα ιδανικά τα οποία εκείνος οραματίστηκε.

Ο αγώνας για την Ειρήνη αποκτά σήμερα για τη χώρα μας ιδιαίτερη σημασία, αφού είμαστε μάρτυρες μιας νέας τραγωδίας στη γειτονιά μας, του εξοντωτικού πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία, με εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες και αφού ο κίνδυνος επέκτασης του πολέμου αυτού και στις άλλες βαλκανικές χώρες είναι υπαρκτός.

Γι' αυτό, διακηρύσσουμε ότι:

– Η σταθερότητα και η ειρηνική συμβίωση των λαών στην περιοχή των Βαλκανίων αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου του ελληνικού λαού και των άλλων λαών της βαλκανικής χερσονήσου.

– Οι λαοί των βαλκανικών χωρών έχουν την αποκλειστική ευθύνη να εξασφαλίσουν την ειρηνική επίλυση των διαφορών τους και τη συμβίωσή τους.

– Η ανάμιξη των ξένων αυτόκλητων «προστατών» στις βαλκανικές υποθέσεις δεν οδηγεί σε ύφεση αλλά αντίθετα οξύνει την κρίση.

– Θεωρούμε απαραβίαστα τα σύνορα των βαλκανικών χωρών, γιατί αυτά έχουν καθορισθεί με διεθνείς συμφωνίες και οι εδαφικές διεκδικήσεις πυροδοτούν εκρηκτικές εξελίξεις στην περιοχή.

– Καταδικάζουμε τις εκδηλώσεις ηγετικών κύκλων των Σκοπίων σε βάρος της χώρας μας, με την επιμονή τους σε εδαφικές διεκδικήσεις, στη χρήση του ονόματος «Μακεδονία» και στη χρήση εθνικών μας συμβόλων, γιατί αυτές οι εκδηλώσεις βρίσκονται σε αντίθεση με την ιστορία και την πολιτιστική παράδοση της Μακεδονίας και δημιουργούν κινδύνους πολεμικών αναμετρήσεων.

– Καταδικάζουμε τις εθνικιστικές και σοβινιστικές εκδηλώσεις που έχουν πρόσφατα εκδηλωθεί στο βαλκανικό χώρο, γιατί είναι ηθικά απαράδεκτες και μπορεί να αποτελέσουν αιτία πολεμικών συγκρούσεων.

– Απαιτούμε να γίνουν σεβαστά τα δικαιώματα των μειονοτήτων στις βαλκανικές χώρες και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την παραπέρα ανάπτυξη των συνθηκών διαβίωσής τους.

– Θεωρούμε εξαιρετικά θετική την απόφαση των αρχηγών των τεσσάρων κομμάτων, που λήφθηκε κατά την πρόσφατη σύσκεψή τους υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, να μη συμμετάσχει η χώρα μας σε πολεμικές ή άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες στη Βοσνία.

– Καταδικάζουμε τον τουρκικό επεκτατισμό και απαιτούμε την απομάκρυνση του τουρκικού στρατού κατοχής από την Κύπρο.

Ζητάμε τη δίκαιη και σύντομη λύση του Κυπριακού προβλήματος, γιατί η παράταση της υπάρχουσας απαράδεκτης κατάστασης εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την υπόσταση του Κυπριακού κράτους και την Ειρήνη στην περιοχή.

Όμως, τα διαδραματιζόμενα στην περιοχή μας δεν είναι ανεξάρτητα από τις εξελίξεις σ' ολόκληρο τον πλανήτη. Γι' αυτό:

– Υποστηρίζουμε το αίτημα για Ειρήνη, Ύφεση, Φιλία και Συνεργασία μεταξύ όλων των λαών της Γης.

– Απαιτούμε τη δραστική μείωση των συμβατικών όπλων, την ολοκληρωτική καταστροφή των πυρηνικών, χημικών και βιολογικών όπλων, το γενικό αφοπλισμό και τη διάλυση των στρατιωτικών συνασπισμών.

– Ανησυχούμε βαθύτατα για την έξαρση του ρατσισμού, του νεοφασισμού και του νεοναζισμού και απευθύνουμε μήνυμα εγρήγορσης και κινητοποίησης σ' όλους τους λαούς για να σταματήσουν τα απάνθρωπα αυτά κοινωνικά φαινόμενα.

– Διαδηλώνουμε την αντίθεσή μας στη «νέα διεθνή τάξη», γιατί αυτή σημαίνει πλήρη κυριαρχία των ισχυρών στους διεθνείς οργανισμούς και ηγεμονία τους σε βάρος των αδυνάτων.

Η Ειρήνη δε χαρίζεται αλλά είναι αγαθό που κερδίζεται με συνεχείς και δύσκολους αγώνες, γιατί βρίσκεται σε αντίθεση με μεγάλα οργανωμένα συμφέροντα. Για το λόγο αυτό:

– Καλούμε την ελληνική πολιτεία να συνεχίσει και να εντατικοποιήσει τις προσπάθειές της για ειρήνευση στη Βοσνία. Να αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την εδραίωση της Ειρήνης στα Βαλκάνια, με δραστηριότητες που αφορούν στην ανάπτυξη διαλόγου καθώς και οικονομικών σχέσεων και πολιτιστικών ανταλλαγών, προς το συμφέρον όλων των βαλκανικών λαών.

– Καλούμε όλους τους Έλληνες πολίτες να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο σε προβλήματα Ειρήνης, για να μην αφήνεται η λύση τους στη διάθεση των ισχυρών της Γης, γιατί η ιστορία διδάσκει ότι η σχετική γνώση και η θέληση των λαών αποτελεί το μόνο εμπόδιο στα φιλοπόλεμα σχέδια.

Καλούμε ιδιαίτερα τους επιστήμονες να συνειδητοποιήσουν ότι η απλή παραγωγή της επιστημονικής γνώσης δεν αποτελεί την αναγκαία και ικανή συνθήκη για την επωφελή κοινωνική της αξιοποίηση, γιατί πολύ συχνά η γνώση αυτή χρησιμοποιείται για πολεμικούς σκοπούς και για κοινωνική καταπίεση. Γι' αυτό, οι επιστήμονες έχουν αυξημένη κοινωνική ευθύνη σε θέματα Ειρήνης και πρέπει να ενδιαφέρονται έντονα για τον τρόπο αξιοποίησης της επιστημονικής γνώσης.

– Απευθύνουμε μήνυμα ενότητας σ' όλες τις φιλειρηνικές και κοινωνικές οργανώσεις της χώρας μας ώστε το φιλειρηνικό κίνημα να δυναμώσει και να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα αντίστασης στον πόλεμο και την καταπίεση.

Έτσι, το σύνθημα «Ο Λαμπράκης Ζει» και ο στίχος του ποιητή «Ειρήνη, Ειρήνη το βασίλειο της πανανθρώπινης φιλίας» δεν είναι φράσεις που το νόημά τους έχει ξεπεραστεί, είναι επίκαιρες και διαχρονικές και θα εμπνέουν τον ελληνικό λαό στους αγώνες του για την Ειρήνη, τον Πολιτισμό και την Πρόοδο της Πατρίδας μας.

Θεσσαλονίκη 22.5.1993

Β.Κ.Παπαζάχος
Καθηγητής Α.Π.Θ.

Στη Θεσσαλονίκη το 1999. Σε πολιτική συγκέντρωση, με το Νίκο Κωνσταντόπουλο (τρίτος από αριστερά) και το Λεωνίδα Κύρκο (δεύτερος από δεξιά).

Οι πολιτικές μου πεποιθήσεις επηρεάστηκαν αρχικά από τις ιδέες του σπουδαίου δασκάλου μου στο δημοτικό σχολείο Αχιλλέα Ιωαννίδη, από τις ιδέες του ξαδέλφου μου Γιάννη Α. Παπαζάχου και κυρίως από την Εθνική Αντίσταση και τον άδικο διωγμό των αγωνιστών της. Γεγονότα που ακολούθησαν, όπως είναι η υποχώρηση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» το 1989 και η εμπειρία μου από τη ζωή στις πολλές χώρες και πόλεις που επισκέφθηκα, επηρέασαν τη σκέψη μου και κατέληξα σε συμπεράσματα που αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω.

Τα διάφορα πολιτεύματα είναι παροδικά πρότυπα (μοντέλα) χρήσιμα στην προσπάθεια καθιέρωσης ανθρώπινων αξιών (ελευθερία, δικαιοσύνη κ.λπ.), οι οποίες οδηγούν στην ανθρώπινη ευτυχία. Κατέληξα επίσης στο συμπέρασμα ότι το πολίτευμα της δημοκρατίας πλεονεκτεί όλων των μέχρι σήμερα γνωστών πολιτευμάτων, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί χωροχρονικώς αμετάβλητη ανθρώπινη αξία. Σ' αυτές μου τις θέσεις συνέβαλε και η γνωριμία μου με πολιτικούς.

Από τους σύγχρονους πολιτικούς γνώρισα πολλούς και η γνώμη που σχημάτισα γι' αυτούς ποικίλει, αφού είναι και αυτοί σαν τους άλλους πολίτες. Θα αναφερθώ συνοπτικά στη γνωριμία μου με τέσσερις απ' αυτούς που ανήκαν σε τέσσερις διαφορετικές πολιτικές παρατάξεις: στον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον Ανδρέα Παπανδρέου, το Χαρίλαο Φλωράκη και το Λεωνίδα Κύρκο.

Με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή συναντηθήκαμε αρκετές φορές στη Θεσσαλονίκη, αμέσως μετά τον καταστρεπτικό σεισμό το 1978. Εκτιμούσε τους διανοούμενους και την ίδια συμπεριφορά έδειξε και απέναντί μου. Ήταν ο Καραμανλής της μεταπολίτευσης, δηλαδή αυτός που έθεσε τα θεμέλια συμφιλίωσης των Ελλήνων (με τη νομιμοποίηση του Κομμουνιστικού Κόμματος κ.λπ.), που έβγαλε την Ελλάδα από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ (προσωρινά) και που έβαλε την Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρότι εγνώριζε τις πολιτικές μου πεποιθήσεις, όπως ο ίδιος μου είπε, ενέκρινε το πρόγραμμα (45.000.000 δραχμές) που υπέβαλα για τη δημιουργία του πρώτου τηλεμετρικού σειсмоγραφικού δικτύου στην Ελλάδα με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Όταν ολοκληρώθηκε το δίκτυο (κτίρια, εγκατάσταση οργάνων κ.λπ.) ήρθε ο ίδιος στον Κεντρικό Σεισμολογικό Σταθμό Θεσσαλονίκης και έμεινε ευχαριστημένος από την άριστη αξιοποίηση των κρημάτων που διέθεσε.

Με τον Ανδρέα Παπανδρέου συναντήθηκα δύο φορές. Μία αμέσως μετά τον καταστρεπτικό σεισμό των Αλκυονίδων (24 Φεβρουαρίου 1981), όταν ήταν αρχηγός της αξιωματικής

αντιπολίτευσης και με κάλεσε στο Καστρί όπου συζητήσαμε επί αρκετή ώρα, και μία φορά που τον είδα σε ένα εστιατόριο και είχαμε ολιγόλεπτη συνομιλία. Ήταν ο Ανδρέας που έκανε τους Έλληνες πολιτικά ίσους, που ενίσχυσε γενναιόδωρα τους αγρότες, που αναβάθμισε την ανώτατη παιδεία και που κατέστησε την Ελλάδα υπολογίσιμη χώρα. Στο Καστρί πήγα με τον αδελφό μου το Γιάννη και μόλις μπήκαμε στο σπίτι του μας περίμενε η μητέρα του, η κυρία Σοφία, γιατί ο πρόεδρος είχε συνάντηση με δύο πρεσβευτές. Όταν βγήκε, πήγαμε στο γραφείο του και εγώ του έδωσα μια έκθεση και μια δημοσίευσή μου σε μεγάλο περιοδικό σχετική με τη χρονική εξέλιξη των μετασεισμικών ακολουθιών. Διάβασε την έκθεση, σχολίασε τις καμπύλες της δημοσίευσης και άρχισε να με ρωτάει. Μου έκανε μεγάλη εντύπωση η ταχύτητα με την οποία αντελήφθη το πρόβλημα. Την άλλη μέρα μίλησε στη Βουλή και έκανε άριστη χρήση των επιστημονικών πληροφοριών που του έδωσα, όπως προκύπτει από τα δημοσιεύματα των εφημερίδων.

Με το Χαρίλαο Φλωράκη συναντήθηκα πολλές φορές και σ' ορισμένες απ' αυτές μιλήσαμε αρκετά. Η σημαντικότερη συζήτηση που είχαμε ήταν κατά τη διάρκεια μιας εκδρομής, την οποία οργάνωσε η Ένωση Αγραφιωτών, στην Τριφύλλα, που είναι ένα οροπέδιο κοντά στο χωριό Κλειτσός (χωριό του πατέρα του Φλωράκη) και απέναντι από το χωριό Φουρνά (χωριό της μητέρας μου), όπου συζητήσαμε επί πολύ ώρα. Ήταν ο καπετάν Γιώτης της Εθνικής Αντίστασης και από τους πρωτεργάτες των κοινωνικών αγώνων. Από τις συζητήσεις μαζί του σχημάτισα την εντύπωση ότι τον απασχολούσαν κυρίως προβλήματα που αφορούσαν στο Κόμμα. Έτσι, όταν στην Τριφύλλα του περιέγραψα το γεγονός μιας μάχης που έγινε στον Κλειτσό το 1947 και ότι στην πλατεία της Φουρνάς οι μεν περίμεναν να νικήσουν οι στρατιώτες οι δε να νικήσουν οι αντάρτες, μου είπε ότι «αυτό δικαιολογεί τη συμφιλίωση» και εννοούσε τη συμμαχία της αριστεράς με τη δεξιά που είχε τότε (1989) συντελεστεί προσωρινά.

Το Λεωνίδα Κύρκο γνώρισα επίσης και είχα μαζί του συζητήσεις για διάφορα θέματα. Είναι ο σοφός και ευαίσθητος άνθρωπος, αλλά και ο γενναίος πολιτικός, αφού δεν δίστασε να επικρίνει όχι μόνο τη δεξιά αλλά και την αριστερά στην οποία ανήκει. Κατά τις συζητήσεις μας αναφερόταν κυρίως σε υπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα, μεταξύ των οποίων ήταν και η αντισεισμική προστασία. Μου έκανε την τιμή να έλθει από την Αθήνα στη Θεσσαλονίκη στις 24 Ιανουαρίου 2000, για να παραστεί στην τιμητική εκδήλωση που οργάνωσε για μένα το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Πιστεύω, συνεπώς, ότι ο σεβασμός της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, που είναι διαχρονικές και πανανθρώπινες αξίες, αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για την αποδοτική εφαρμογή ενός πολιτικού μοντέλου, συμπεριλαμβανομένου του σοσιαλιστικού που εγώ πιστεύω. Όμως, όπως όλα τα μοντέλα (στην επιστήμη, τέχνη, φιλοσοφία, αθλητισμό κ.λπ.) έτσι και τα μοντέλα στην πολιτική (πολιτεύματα, συστήματα ιδεών κομμάτων κ.λπ.) είναι μεν παροδικά, αλλά εντελώς απαραίτητα για τη δημιουργία ανθρωπίνων αξιών. Γι' αυτό όλους και ιδιαίτερα τους νέους πρέπει να τους απασχολούν έντονα τα πολιτικά δρώμενα και να καθορίζουν το πολιτικό τους μοντέλο χωρίς προκαταλήψεις και δογματισμούς αλλά με ψύχραιμη εξέταση των πολιτικών δεδομένων.

Στην Αθήνα το 2003. Παρουσίαση του βιβλίου: «Οι Σεισμοί της Ελλάδας» που έγραψα με την Κατερίνα. Οι παρουσιαστές του βιβλίου, από αριστερά: Θ. Τάσιος, καθηγητής του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Γ. Σταυρακάκης, Διευθυντής του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Αστεροσκοπείου Αθηνών, Κ. Μακρόπουλος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Μ. Ανδρουλάκης βουλευτής. Η εκδότρια του βιβλίου Π. Ζήτη (αριστερά) και η Κατερίνα.

Η καταγωγή μου, το παράδειγμα των γονιών μου και των αδελφών μου και οι πολιτικές μου πεποιθήσεις διαμόρφωσαν θετικά την ψυχολογία μου απέναντι στους πολίτες. Όμως είναι η στάση και συμπεριφορά των πολιτών απέναντί μου, που παρατήρησα στις πολλές μου επισκέψεις σ' όλη την Ελλάδα, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους σεισμικών εξάρσεων, που με συγκινούσαν και μου υπενθύμιζαν την υποχρέωσή μου για παραγωγή πρακτικώς εφαρμόσιμης επιστημονικής γνώσης. Ήταν πολλές οι περιπτώσεις που άκουσα εκφράσεις σαν αυτή του Μητροπολιτη Ιερισσού: «Ο λόγος σας κύριε καθηγητά είναι υπεύθυνος και παρηγορητικός».

Η φιλική αυτή σχέση με τους πολίτες οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εκτίμηση από τα μέσα ενημέρωσης και κυρίως από τις εφημερίδες της έντονης προσπάθειάς μου να πείσω τον κόσμο ότι μόνο η επιστημονικά έγκυρη γνώση έχει πρακτική σημασία. Σ' αυτό συνέβαλαν και αρκετοί δημοσιογράφοι, κυρίως Θεσσαλονικείς, με τους οποίους είχα την ευκαιρία να μιλήσω περισσότερο, όπως είναι οι: Γιώργος Φερέτης, Παντελής Σαββίδης, Γιώργος Βιβιλάκης, Κώστας Λασκαρέλιας, Τραϊανός Χατζηδημητρίου, Αντώνης και Βασίλης Πεκλάρης, Κώστας Γκιουλέκας, Νίκος Μέρτζος, Αντώνης Κούρτης, Αντώνης Οραήλογλου, Άγγελος Κολοκοτρώνης, Γιώργος Αδάμ, Γιάννης Κολάτος, Σταύρος Τζήμας, Σταύρος Θεοδωράκης κ.ά.

Τους περισσότερους θαυμαστές τούς έχω βέβαια στη Θεσσαλονίκη. Στο δρόμο μου από το σπίτι μου στο Πανεπιστήμιο υπάρχει ένα καφενείο όπου πολλές φορές μιλάω με τους θαμώνες του. Μία μέρα όταν πλησίαζα το καφενείο άκουσα έναν να τους λέει ότι έρχεται ο καθηγητής. Μόλις έφθασα, σηκώθηκαν όλοι και όσοι φορούσαν καπέλο το έβγαλαν για να με χαιρετίσουν. Μια άλλη φορά μου έβγαλε ένας μια ωραία μεγάλη φωτογραφία, την έβαλε σε κάδρο και μου την χάρισε για να θυμάμαι την καθημερινή μου διαδρομή από το σπίτι μου στο Πανεπιστήμιο.

Τιμητικές διακρίσεις

Οι τιμητικές διακρίσεις για την επιστημονική και κοινωνική μου προσφορά προκύπτουν από τιμητικές πράξεις ελληνικών και διεθνών φορέων.

A) Τιμητικές πράξεις ελληνικών φορέων

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωστής Στεφανόπουλος μου απένειμε στις 17 Ιανουαρίου 2001 το Παράσημο του Ταξιάρχη του Φοίνικα για την επιστημονική και κοινωνική μου προσφορά.

Στο Προεδρικό Μέγαρο Αθηνών στις 17 Ιανουαρίου 2001. Απονομή Παρασήμου από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλο.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας με ανεκήρυξε το 1998 επίτιμο μέλος του και ο Πρόεδρος του Κ.Ι. Λιάσκας μου έστειλε στις 18 Ιουνίου 1998 επιστολή όπου γράφει:

«Έχω την τιμή και τη χαρά να σας ανακοινώσω ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, σε ένδειξη αναγνώρισης των εξαιρετικών υπηρεσιών που έχετε προσφέρει στην Επιστήμη και την Κοινωνία κατά την ενάσκηση του επιστημονικού σας λειτουργήματος και της συμβολής σας, ειδικότερα στη μελέτη και στην αντιμετώπιση των συνεπειών του σεισμικού φαινομένου στη χώρα μας, αλλά και ως έκφραση ελαχίστης τιμής και ευγνωμοσύνης προς το πρόσωπό σας, με ομόφωνη Απόφαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε. σας ανακήρυξε Επίτιμο Μέλος του.

Δεχτείτε, κύριε Καθηγητά, τη διαβεβαίωσή μας ότι το πλούσιο επιστημονικό σας έργο και η πολύτιμη μακρόχρονη πείρα σας θα αποτελούν ασφαλή οδηγό των μελών του Τ.Ε.Ε.»

Η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας και Θράκης με ανεκήρυξε επίτιμο μέλος της και μου απένειμε μετάλλιο, δίπλωμα τιμής και δελτίο ταυτότητας δημοσιογράφου: «σε αναγνώριση του καταξιωμένου κοινωνικού, εθνικού, δημοκρατικού και αγωνιστικού ρόλου σας», όπως αναφέρεται στη σχετική επιστολή που μου έστειλαν στις 6 Δεκεμβρίου 2001 ο Πρόεδρος της Ένωσης Δ. Γουσίδης και ο Γενικός Γραμματέας της Β. Παπαδημούλης.

Στην Αθήνα το 2001. Αμέσως μετά την απονομή του παρασήμου από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας. Από αριστερά: η νύφη μου Ελίνα, η κόρη μου Αγγελική, η Κατερίνα, η φίλη μας Νίτσα Μπέη και ο γιος μου Κώστας.

Η Πρυτανεία του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η Σχολή Θετικών Επιστημών, το Τμήμα Γεωλογίας και ο Τομέας Γεωφυσικής του Α.Π.Θ. οργάνωσαν αντίστοιχες εκδηλώσεις προς τιμή μου. Ο πρύτανης Μ.Α. Παπαδόπουλος, ο κοσμήτορας Γ. Παπαναστασίου και ο πρόεδρος του Τμήματος Α. Φιλιππίδης εξέδωσαν τον Ιανουάριο του 2000 ειδικό φυλλάδιο 31 σελίδων όπου συνοψίζεται η σταδιοδρομία μου, καθώς και το επιστημονικό, εκπαιδευτικό, διοικητικό και κοινωνικό μου έργο. Το φυλλάδιο αυτό διανεμήθηκε κατά την τιμητική εκδήλωση που οργάνωσε στις 20 Ιανουαρίου 2000 προς τιμή μου η Πρυτανεία του Α.Π.Θ.

Κατά την εκδήλωση της Πρυτανείας ανεγνώσθη επιστολή του Προέδρου του Αστεροσκοπείου Αθηνών καθηγητή Δ. Λάλλα, όπου τόνισε την εκτίμησή του για τη:

«Σημαντική, διαχρονική και καθοριστική συμβολή του καθηγητή Παπαζάχου, τόσο στον ακαδημαϊκό όσο και στον κοινωνικό τομέα».

Στην αίθουσα τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στις 24 Ιανουαρίου 2000. Βράβευσή μου από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Από αριστερά: Λεωνίδας Κύρκος, βουλευτής και ηγετικό στέλεχος της αριστεράς, Πάνος Δημητρίου, συγγραφέας, Παναγιώτης Ψωμιάδης, Νομάρχης Θεσσαλονίκης, Γιάννης Αικατερινάρης, Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Κεντρικής Μακεδονίας, Κατερίνα Παπαζάχου, Βασίλης Παπαζάχος και ο Πρύτανης του Α.Π.Θ. Μιχάλης Παπαδόπουλος. Στη δεύτερη σειρά διακρίνονται ο συγχωριανός μου Θωμάς Καρπενησιώτης (δεύτερος από αριστερά) με τη γυναίκα του Σταματίνα, καθώς και ο καθηγητής Γιώργος Τσιάκαλος (τέταρτος από δεξιά).

Σε επιστολή που αναγνώσθηκε κατά την ίδια εκδήλωση του Διεθνή του Τομέα Γεωφυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητή Ν. Δελήμπαση αναφέρεται ότι τον καθηγητή Β. Παπαζάχο τον χαρακτηρίζει:

«Η μεγάλη εμπειρία, η συνεχής και ανανεούμενη επιστημονική κατάρτιση, το πνεύμα συνεργασίας, η συμπαράσταση στους νέους επιστήμονες και το πηγαίο χιούμορ».

Στην ίδια εκδήλωση η Διευθύντρια του Τομέα Γεωφυσικής του Α.Π.Θ. καθηγήτρια Ελευθερία Παπαδημητρίου ανέπτυξε διεξοδικά την κατά τη γνώμη των μελών του Τομέα επιστημονική συμβολή μου μεταξύ των οποίων ανέφερε:

«Στην προσωπικότητά του ενώνονται σπάνιες αρετές: βαθιά και ευρεία γνώση του αντικειμένου, οξυδέρκεια στον καθορισμό επιστημονικών προβλημάτων και διορατικότητα να αναγνωρίζει μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις, η ικανότητά του να βρίσκει τις κατάλληλες μεθοδολογίες να αντιμετωπίσει τα ερευνητικά προβλήματα και να συνθέτει τα αποτελέσματα με αυτά άλλων επιστημονικών κλάδων των γεωεπιστημών».

Στην Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 2008. Βράβευση τεσσάρων καθηγητών για τη συμβολή τους στην αντιμετώπιση των συνεπειών του καταστρεπτικού σεισμού της Θεσσαλονίκης (20.6.1978) στην 30ή επέτειο από τη γένεση του σεισμού από την Πολυτεχνική Σχολή, το Δήμο Θεσσαλονίκης και το Τεχνικό Επιμελητήριο. Από αριστερά: ο Ν. Μουσιόπουλος, κοσμήτορας της Σχολής, Β. Παπαγεωργόπουλος, δήμαρχος Θεσσαλονίκης και οι βραβευθέντες: Ν. Μουτσόπουλος, Δ. Βαλαλάς, Β. Παπαζάχος και Γ. Πενέλης.

Το Εργαστήριο Γεωφυσικής του Α.Π.Θ. και το Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών εξέδωσαν το 1998 «Τιμητικό Τόμο Αφιερωμένο στον Καθηγητή Βασίλη Κ. Παπαζάχο», όπου δημοσιεύονται επιστημονικές εργασίες επιστημόνων των δύο κέντρων, καθώς και αναλυτικά στοιχεία για τη σταδιοδρομία και το έργο μου.

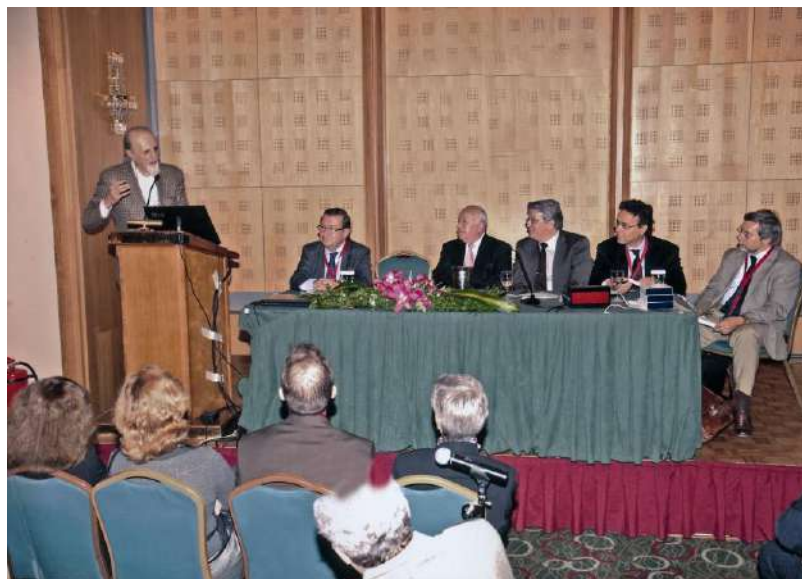
Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, ο Σύλλογος των Ελλήνων Γεωλόγων, ο Σύλλογος του Επιστημονικού Προσωπικού του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών Ελλάδας και η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε διημερίδα που πραγματοποιήθηκε στην Κοζάνη στις 9 και 10 Οκτωβρίου 2008 με θέμα «Οι Γεωεπιστήμες στην Υπηρεσία της Κοινωνίας» απένειμαν δύο βραβεία, το ένα στον ήρωα της εθνικής αντίστασης Μανώλη Γλέζο και το άλλο στον καθηγητή Βασίλη Παπαζάχο, για την υπηρεσία τους στην ελληνική κοινωνία.

Πολλοί άλλοι ελληνικοί φορείς (Νομαρχίες, Δήμοι, Πολιτιστικοί Σύλλογοι κ.λπ.) διοργάνωσαν προς τιμή μου εκδηλώσεις και μου επέδωσαν τιμητικές πλακέτες όπου αναγράφονται οι λόγοι της τιμητικής διάκρισης. Μεταξύ των φορέων αυτών είναι, κατά χρονολογική σειρά, οι ακόλουθοι:

1. Η Στρατιωτική Ιατρική Σχολή, το Νοέμβριο του 1984.
2. Η VI Μεραρχία Πεζικού, το Μάιο του 1988.
3. Ο Πανελλήνιος Σύλλογος Κατασκευαστών Δομικών Έργων, στις 23 Φεβρουαρίου 1991.
4. Η Ένωση Αγραφιώτικων Χωριών, στις 11 Αυγούστου 1991.
5. Το Αστεροσκοπείο του Δήμου Λάρισας, στις 19 Δεκεμβρίου 1997.
6. Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, στις 18 Ιουνίου 1998.
7. Ο Δήμος Θεσσαλονίκης, στις 1 Οκτωβρίου 1998.
8. Το Τμήμα Γεωλογίας του ΑΠΘ, το Δεκέμβριο του 1998.
9. Ο Σύλλογος Επιστημόνων Επαρχίας Βισαλτίας, στις 31 Μαρτίου 1999.
10. Το Πρώτο Δημοτικό Διαμέρισμα Θεσσαλονίκης, το Νοέμβριο 1999.
11. Η Σχολή Θετικών Επιστημών του Α.Π.Θ., το 2000.
12. Ο Ροταριανός Όμιλος Θεσσαλονίκης, στις 30 Μαΐου 2000.
13. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λέσβου, στις 9 Οκτωβρίου 2000.

Στη Θεσσαλονίκη το 2008. Τιμητικές διακρίσεις σε τρεις καθηγητές, από τον Τομέα Γεωφυσικής και το Τμήμα Γεωλογίας του Α.Π.Θ. στην επέτειο των 30 ετών από τον καταστρεπτικό σεισμό του 1978. Από αριστερά, οι καθηγητές: Δ. Σολδάτος, Α. Φλόκας και οι τιμηθέντες: Δ. Μουντράκης, Γ. Πενέλης και Β. Παπαζάχος.

Στην Αθήνα το 2008. Στο δεύτερο συνέδριο Αντισεισμικής Μηχανικής και Τεχνικής Σεισμολογίας στο οποίο τιμήθηκαν έξι καθηγητές. Από αριστερά: Θ. Τάσιος, καθηγητής Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Γ. Πενέλης, καθηγητής Α.Π.Θ., Β. Παπαζάχος, καθηγητής Α.Π.Θ., Γ. Γκαζέτας, καθηγητής Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Κ. Πιτιλάκης, καθηγητής Α.Π.Θ., και Μ. Φαρδής, καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών.

B) Τιμητικές πράξεις διεθνών φορέων

Διεθνείς φορείς προέβησαν σε πράξεις με τις οποίες αναγνώρισαν το ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο μου.

Παραπέμπουν στο επιστημονικό μου έργο πάνω από 1.500 αναφορές ειδικών σε κάθε αντικείμενο ερευνητών, οι οποίες αναφορές δημοσιεύθηκαν σε διεθνή περιοδικά.

Έχω ορισθεί κριτής (reviewer) πολλών εργασιών άλλων επιστημόνων που εστάλησαν για δημοσίευση σε διεθνή περιοδικά. Μου ανατέθηκαν επίσης, από μεγάλους εκδοτικούς οίκους του εξωτερικού, η κρίση και η δημοσίευση ανασκόπησης σε σχετικά περιοδικά για τέσσερα βιβλία. Οι εκθέσεις (κρίσεις) μου για δύο από τα βιβλία δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό “Science Reviews” και για τα άλλα δύο στο περιοδικό “Tectonophysics”.

Έχω ορισθεί ως προσκεκλημένος ομιλητής σε σημαντικό αριθμό διεθνών συνεδρίων, καθώς και σε ειδικά οργανωμένες διαλέξεις σε ξένα πανεπιστήμια (Ουβάλα Σουηδίας, Χιούστον Η.Π.Α, Αλικάντε Ισπανίας, Πεκίνου και Ταϊουάν Κίνας, Ρέικιαβικ Ισλανδίας).

Έχω ορισθεί κριτής προτάσεων επιστημονικών προγραμμάτων, καθώς και κριτής ελέγχου των αποτελεσμάτων τέτοιων επιστημονικών προγραμμάτων που χρηματοδοτήθηκαν από διεθνείς οργανισμούς (UNESCO, Ευρωπαϊκή Ένωση κ.λπ.).

Ορίσθηκα μέλος εκδοτικών επιτροπών διεθνών περιοδικών (Journal of Seismology, κλπ) ή άλλων διεθνών εκδόσεων. Έτσι, υπήρξα μέλος της Εκδοτικής Συμβουλευτικής Επιτροπής δύο μεγάλων τόμων 1942 σελίδων με τίτλο “Earthquake and Engineering Seismology” που δημοσίευσε το 2002 η Διεθνής Ένωση Σεισμολογίας και Φυσικής του Εσωτερικού της Γης.

Ορίσθηκα μέλος εξεταστικών επιτροπών, για τον έλεγχο τριών διδακτορικών διατριβών στο εξωτερικό, την προφορική εξέταση των υποψηφίων διδασκτόρων και τη βαθμολόγηση των διατριβών: Το 1978 στο Universite de Strasbourg (Γαλλία), το 1980 στο University of Uppsala (Σουηδία) και το 2007 στο Universite Pierre et Marie Curie de Paris (Γαλλία).

Ευτράπελα και περίεργα γεγονότα κατά την επαγγελματική μου σταδιοδρομία

Κατά την επαγγελματική μου σταδιοδρομία συνέβησαν πάρα πολλά ευτράπελα και παράξενα γεγονότα από τα οποία αρκετά συνδέονται με τους σεισμούς. Επέλεξα ορισμένα απ’ αυτά και τα παραθέτω αμέσως παρακάτω λόγω και της διδακτικής τους σημασίας.

1. Η ευαισθησία του Τούρκου σεισμολόγου

Το 1965 παρακολούθησα με τον καθηγητή Α. Γαλανόπουλο στην Κοπεγχάγη ένα σεισμολογικό συνέδριο. Μεταξύ των ομιλητών ήταν και ο Τούρκος σεισμολόγος Νεζίχι Τζανίτες. Όταν τελείωσε την ανακοίνωση, του υπέβαλα μία ερώτηση στην οποία δυσκολεύτηκε να απαντήσει, παρότι επρόκειτο για διακεκριμένο επιστήμονα. Στεναχωρήθηκε πολύ, με συνέπεια να λιποθυμήσει και να πέσει στη σκηνή. Συνήλθε, όμως, σύντομα και την άλλη μέρα συναντηθήκαμε και μου έδωσε απάντηση στο ερώτημά μου.

Από τότε γίναμε φίλοι. Το 1973 πήγα σε ένα συνέδριο στη Σμύρνη, με την Κατερίνα, το γιο μου Κώστα και την ανιψιά μου Έμυ. Εκεί συναντήσαμε το φίλο μου Νεζίχι, ο οποίος μας περιποιήθηκε πολύ και μας πήγε με το αυτοκίνητό του μια αξέχαστη ολόημερη εκδρομή κατά μήκος των δυτικών ακτών της Μικράς Ασίας. Μας μίλησε για τη ζωή του και ιδιαίτερα για την παιδική του φιλία με τα ελληνόπουλα της γειτονιάς του στην Κωνσταντινούπολη.

Στη Σμύρνη το 1973 για τη συμμετοχή μου σε σεισμολογικό συνέδριο. Στις αρχαιότητες της Εφέσου μεταξύ του Τούρκου σεισμολόγου Ν. Τζανίτες (δεξιά) και του φίλου του. Φαίνεται επίσης η ανιψιά μου Έμυ και ο γιος μου Κώστας.

2. Το πακέτο μέτρων και οι σεισμοί

Οι Έλληνες θεωρούν ότι είναι συνήθως βλαβερά τα πακέτα μέτρων που λαμβάνουν οι κυβερνήσεις. Το παρακάτω σκίτσο, που δημοσιεύτηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα στο τέλος της δεκαετίας του 1970 είναι ενδεικτικό.

Σκίτσο αθηναϊκής εφημερίδας που δημοσιεύτηκε στο τέλος της δεκαετίας του 1970.

3. Ο sir P. Willmore ρώτησε αλλά δεν ενδιαφέρθηκε για την απάντηση

Το 1984 κατά τη διάρκεια ενός σεισμολογικού συνεδρίου στη Μόσχα, όταν ένας εκ των συνέδρων τελείωσε την ομιλία του, ο Άγγλος σεισμολόγος sir P. Willmore υπέβαλε μία ερώτηση. Ο ομιλητής ζήτησε να σβήσουν τα φώτα στην αίθουσα και πρόβαλε μια διαφάνεια για να απαντήσει στην ερώτηση. Όταν ολοκληρώθηκε η απάντηση, άναψαν τα φώτα και όλοι οι σύνεδροι στραφήκαμε προς τον Άγγλο για να δούμε την απόκρισή του. Όμως, δεν υπήρξε απόκριση, γιατί αυτός κοιμήθηκε όταν έσβησαν τα φώτα και εξακολούθουσε να κοιμάται όταν τα φώτα άναψαν!

4. Ο δήμαρχος προγραμματίσει διάλεξη την ημέρα του σεισμού

Ο δήμαρχος Σκοπέλου με κάλεσε να δώσω διάλεξη στο νησί στις 19 Μαρτίου 1989. Η ημερομηνία της διάλεξης είχε οριστεί αρκετούς μήνες πριν. Την ημέρα της διάλεξης και πριν από την πραγματοποίησή της έγινε ένας ισχυρός σεισμός ($M=5,4$), ο οποίος ταρακούνησε την περιοχή της Σκοπέλου. Εγώ έμαθα για το σεισμό μέσα στο πλοίο που ταξίδευα, με την Κατερίνα, από το Βόλο προς τη Σκόπελο.

Όταν φθάσαμε στο νησί, οι κάτοικοι μας περίμεναν στην προκυμαία και ήταν βέβαιοι ότι γνώριζα από πριν για τη γένεση του σεισμού, ότι ενημέρωσα σχετικώς το δήμαρχο και γι' αυτό ορίστηκε αυτή η ημερομηνία για τη διάλεξη. Δυσκολεύτηκα να τους πείσω ότι ούτε εγώ και συνεπώς ούτε ο δήμαρχος γνωρίζαμε από πριν για τη γένεση του σεισμού και ότι η σύμπτωση των δύο γεγονότων ήταν τυχαία. Η διάλεξη έγινε σε υπαίθριο χώρο και είχε μεγάλη επιτυχία!

5. Οι κινητοποιήσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων και οι σεισμοί

Οι κινητοποιήσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων (ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ) θεωρούνται, συνήθως, από την εξουσία ως βλαβερές. Το παρακάτω σκίτσο, που δημοσιεύτηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα το 1993, συγκρίνει την έλευση των σεισμών με τις κινητοποιήσεις των εργατών και των δημοσίων υπαλλήλων!

6. Πώς ένας δημοσιογράφος αθροίζει την ενέργεια των σεισμών

Μια μέρα έγιναν δύο σεισμοί στη Χαλκιδική με μικρή διαφορά χρόνου. Ο ένας είχε μέγεθος 4,0 και ο άλλος 3,5 Ρίχτερ.

Αργά το βράδυ την ίδια μέρα μου τηλεφώνησε ένας δημοσιογράφος από την Αθήνα και μου είπε ότι ετοίμασε ένα ρεπορτάζ, το οποίο ήταν ήδη γραμμένο, για να το δώσει στην εφημερίδα του ως δήλωση δική μου. Ήταν βέβαιος για το αληθές του κειμένου του, αλλά σκέφθηκε να το επιβεβαιώσει. Στο ρεπορτάζ έγραφε: «Ο καθηγητής Παπαζάχος δήλωσε ότι παρά λίγο οι δύο σεισμοί να γίνουν συγχρόνως οπότε θα αθροίζόταν τα μεγέθη τους και θα είχαμε έναν τεράστιο σεισμό μεγέθους 7,5! (αφού $4,0+3,5=7,5$)». Ευτυχώς γι' αυτόν και για μένα που επεδίωξε διασταύρωση της πληροφορίας!

Σκίτσο αθηναϊκής εφημερίδας που δημοσιεύτηκε το 1993.

7. Η Θεσσαλονικιά που τρέμει πριν από το σεισμό

Πολλοί έρχονται στο γραφείο μου για να μου διηγηθούν διάφορες ιδιότητές τους που σχετίζονται με το σεισμό.

Ένα πρωινό, στο τέλος της δεκαετίας του 1990, μία κυρία, κάτοικος της άνω πόλης της Θεσσαλονίκης, ήρθε και μου είπε ότι: «τρέμω πριν από κάθε σεισμό κ. Καθηγητά». Της είπα να πάει στο νοσοκομείο να την εξετάσουν οι γιατροί. Μου απάντησε ότι πήγε πολλές φορές και ότι πριν έλθει σ' εμένα πήγε στο ΑΧΕΠΑ. Της είπαν, όμως, εκεί, ότι δεν είχαν γιατρό αυτής της ειδικότητας. Όταν τους ρώτησε ποιος έχει αυτή την ειδικότητα, της απάντησαν: ο Παπαζάχος! Έτσι εξήγησε την επίσκεψή της στο γραφείο μου.

8. Η πίστη σου σέσωκέ σε από το σεισμό

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 εμφανίστηκε μια τριμελής ελληνική ομάδα φυσικών (ομάδα BAN) με επικεφαλής τον καθηγητή Π. Βαρώτσο, η οποία επέμενε ότι ανακάλυψε μέθοδο βραχυπρόθεσμης πρόγνωσης των σεισμών. Οι σεισμολόγοι δε συμφώνησαν με αυτόν τον ισχυρισμό και η επιστημονική διαμάχη συνεχίστηκε επί δεκαετίες. Αυτή η αντίθεση είχε ως συνέπεια ορισμένοι πολίτες να πιστεύουν τους σεισμολόγους και άλλοι την ομάδα BAN. Το παρακάτω σκίτσο, που δημοσιεύτηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα στις αρχές της δεκαετίας του 2000, σατιρίζει με εύστοχο τρόπο τις δύο αντίθετες γνώμες των πολιτών:

Σκίτσο αθηναϊκής εφημερίδας που δημοσιεύτηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000.

9. Η διόρθωση του λάθους του ψηφοφόρου

Το 1994 πήγα σε μια ιστορική χώρα, προσκεκλημένος ενός πανεπιστημίου (όπου έδωσα διάλεξη) και του πολιτιστικού ακολούθου της ελληνικής πρεσβείας. Ο πολιτιστικός ακόλουθος, ένας διανοούμενος και διακεκριμένος συγγραφέας, μας ενημέρωνε για τη ζωή στη χώρα και πολλές φορές το έκανε αυτό με χιουμοριστικό τρόπο. Έτσι, όταν τον ρωτήσαμε αν ψηφίζουν ελεύθερα οι πολίτες σ' αυτή τη χώρα μας απάντησε με το ακόλουθο ανέκδοτο:

Μια φορά στις εκλογές πήγε κάποιος να ψηφίσει και όταν έφυγε από το σπίτι, η γυναίκα του του είπε να ψηφίσει το κόμμα της κυβέρνησης και να προσέξει να μην κάνει λάθος. Όταν γύρισε, είπε στη γυναίκα του ότι έκανε λάθος. Αυτή τον μάλωσε και του είπε να πάει γρήγορα πάλι στο εκλογικό κέντρο, να ζητήσει συγνώμη και να διορθώσει το λάθος. Πήγε πράγματι και γύρισε ενθουσιασμένος. Όταν η γυναίκα του τον ρώτησε που οφείλεται ο ενθουσιασμός του, αυτός απάντησε: «Πρόκειται για εξαιρετικούς ανθρώπους, το είχαν διορθώσει μόνοι τους το λάθος μου!».

10. Ο φίλος μου ο Εγκέλαδος

Πολλές φορές στις ομιλίες μου τονίζω ότι οι σεισμοί είναι μέρος της φυσικής διαδικασίας εξέλιξης της Γης και επισημαίνω ότι είναι αυτή η διαδικασία που έκανε τον πλανήτη μας φιλόξενο για τον άνθρωπο. Για το λόγο αυτό πολλοί με θεωρούν φίλο του Εγκέλαδου.

Το 2003, μετά από μία διάλεξή μου στη Λευκάδα, ένας κάτοικος του νησιού μου είπε ότι έμαθε ότι είμαι φίλος του Εγκέλαδου. Του απάντησα ότι έχω πράγματι μια καλή γνωριμία μαζί του επί μισό αιώνα. Με παρακάλεσε, τότε, να πω στον Εγκέλαδο «να μη ξαναεπισκεφθεί τη Λευκάδα». Μετά από λίγους μήνες έγινε ένας σεισμός 6,3 Ρίχτερ με βλάβες στο νησί.